

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Koroški plebiscit.

Današnja petletnica koroškega plebiscita bodi posvečena v to, da se resno in odkrito spogledamo z resnico. Veliko se bo govorilo, še več pisalo, kakor je pač pri nas navada. Bojimo pa se upravičeno, da bodo vse te besede že v nedeljo pozabljene in ne bodo rodile nikakega sadu.

Ne očitajmo greha, ne obupujmo, ne bodimo maloverni. Za vse to pa je potrebno, da vemo točno, zakaj so nepotrebne inkriminacije in povešanje glave.

Dejstvo je, da je bil plebiscit za nas izgubljen iz različnih vzrokov. Naša nespretnost in nepravilnost, nenaklonjenost plebiscitne komisije, zemljepisni položaj Koroške, njen zgodovinski razvoj, vse se je strnilo in nam tisti usodopolni dan pokazalo zobe.

Nasprotno pa je golo dejstvo, da živi v nas vera in upanje na Koroško. Zavedamo se istotako, da bo treba v to svrhu marsikaj storiti, kajti, ne varajmo se, zgodovina je neusmiljena, položaj za nas pa ne baš rožnat.

Priznavamo, da je v dosego cilja potrebna propaganda. Ne bo pa nikoli učinkovita, če se bo izživljala le v praznih besedah, narodnih manifestacijah in to na dan obletnice. Naša propaganda mora prenikniti globoko v narod, do duše in mišljenja vsakega posameznika. Lep primer nam je zato Kosovo. Kadar bo tudi pri nas vsak mož, žena in otrok tako resnično dojemal Koroško, kakor so Srbi Kosovo, tedaj bo ta silna volja našla pota za uresničenje idealov. Zato naj ne bo današnja propaganda v znamenju besede, temveč dela! Narod je treba vzgajati in nadomestiti, česar nimamo od prirode in od razvoja. Ni dovolj, da se jutri vsak spominja Koroške, nasprotno, treba je, da jo bo vsak hotel imeti, da mu postane ta volja jasna zavest, ki ne bo poznala nobenih ovir. Zatorej med narod z oživnim duhom, katerega je bilo in je tako bore malo v nas. Propaganda se mora zavedati, da ni dovolj, če se sklicujemo na mrtve številke, ki potrjujejo našo pravico. Le te še niso nikoli spojile naroda z narodom. Mi se moramo sami povzdigniti. Dokler ne bomo izrabili vseh svojih moči in zmognosti, da se kulturno kakor civilizatorično postavimo med druge narode, toliko časa ne bo nihče hrepenel po nas. Le kadar se bomo jasno zavedali lastne moči in lastnih ciljev, ki pa ne bodo lepeli na tleh, temveč bodo za nas nebo, tedaj bomo tudi v drugih vzbudili zavest.

Da se bo vse to zgodilo, pa je potrebno usmerjeno delo. Imeti moramo žarišče, od koder se bodo izdajala navodila ter smernice. Najumestnejša institucija se nam zdi brezpogojna ustanovitev »Narodnega sveta«, ki naj bi vodil vse obrambno delo v ofenzivnem smislu. Večkrat je n. pr. nemogoče javno obravnavati kak pereč problem. Edino v »Narodnem svetu«, kjer so strnjeni vsi zastopniki naroda, se ga more pretehtati ter poiskati zanj primerne rešitve. Ze zadnjih smo v našem listu sprožili vprašanje, kaj bi bilo, če bi nam danes ob »Anschlussu« (ali kadar pride) ponudili Koroško. Prepričani smo, da še nihče ni proučil niti meje, katero bi zagovarjali v našo korist in bi bila obenem mednarodno mogoča. Takih vprašanj pa ne moremo razmotrivati javno.

Še drugo nalogo bi imel »Narodni svet«. Jasno je, da je koroški problem mednarodna zadeva. Ko je prišel preobrat, smo bili v državno političnem oziru popolnoma neorijentirani. Še dandanes smatramo za najvišjo politiko in di-

St. Radić pri zunanjem in vojnem ministru.

IZSELJENISKO VPRAŠANJE. — POROČILO IZSELJENCEV NAŠI DRŽAVI. — SODELOVANJE VOJSKE PRI GRADNJI CEST.

Beograd, 10. oktobra. Sinoči ob 18. sta predsednik HSS Stjepan Radić in dr. Kežman posetila dr. Ninčiča. Pri njem sta ostala nad eno uro. Po odhodu iz kabineta je St. Radić izjavil sledeče:

»Razgovarjal sem se o izseljeniškem vprašanju naših državljanov in o ustanovitvi izseljeniškega odseka brez ozira na to, ali pri zunanjem ministru, ali pa pri ministru socialne politike. Vsekakor bo moralo zunanje ministru nuditi svojo pomoč. Drugače odsek ne bo uspeval. Govorili smo tudi o posojilu za zgradbo železniških zvez, ki naj bi vezale jadransko obalo z zaledjem Dalmacije in Bosne. Potem smo govorili o melioraciji jezer, vse od Skadrskega jezera pa do dalmatinskih in hercegovskih vod. Posojilo se bo najelo pri naših državljanih v Ameriki. Sprejeti pa bi se moral zakon, da se posojilo ne sme uporabljati v druge namene. Uporabljanje posojila bo nadzirala glavna kontrola. Razgovoru je prisostvoval tudi dr. Kežman, ki najboljše pozna naš element v Ameriki. Ker še ni točno znano, kdaj se vrne g. Pašić, potujem danes zvečer v Zagreb. Vrnem se zopet, ko prispe g. Pašić v Beograd.«

Tolažbe samostojnih demokratov.

Beograd, 10. oktobra. Znano je, da Pašić še ni odpotoval iz Monte Carla. Opaža se, da nekateri krogi želijo dan odhoda in prihoda g. Pašića ohraniti v največji tajnosti. Kakor se je včeraj govorilo v predsedništvu vlade, prispe g. Pašić v Beograd najkasneje do 12. t. m. O njegovem zdravju so krožile včeraj kontraktorne vesti. Službeni krogi zatrjujejo, da je zdravstveno stanje predsednika vlade odlično.

Včeraj se je mudil g. St. Radić dalj časa v zunanjem ministru. Posetil je dr. Ninčiča. Razen tega se je sestal z njegovim pomočnikom g. Markovićem. Izgleda, da je izseljeniško vprašanje tako pomembno, da bo vlada morala o njem čim prej podrobno razpravljati in ga nato izvesti.

Nič manj zanimive niso vesti, da sku-

Poleg tega je St. Radić posetil vojnega ministra. Nato je izjavil novinarjem: »Govoril sem z vojnim ministrom generalom Dušanom Trifunovićem o zgradbi novih potov in cest v državi. K temu delu bi trebalo pritegniti narod, toda ne v obliki kuluka, marveč v obliki sodelovanja. Prav tako bi se moralo zaposliti tudi vojaštvo.

V državnem proračunu bi se moralo določiti tudi postavke za zgradbo in popravila potov. Govorila sva potem o potrebi, da postane žandarmerija organ civilne oblasti. Ponovno se je zgodilo, da so orožniki samovoljno nastopali. Vojni minister je poudaril, da soglaša z vsemi temi predlogi. Dodal je še, da leži krivda na orožniških nerednostih tudi na civilnih oblasteh, ki ne poročajo takoj o prestopkih posameznih organov orožniškim poveljstvom. Vojni minister, je dejal g. Radić, je mlad in energičen, zelo dober in simpatičen človek. Govorila sva tudi o vojaških stvarih. G. minister je imel priliko, da se iz svojih izjav prepriča, da je bilo nam Hrvatom vedno na tem, da imamo močno vojsko.«

šajo samostojni demokrati vzbuditi nezaupanje med radikali in radićevci. Hudo se bodo zmotili pri svojem računu. Če resimiramo stališče samostojnih demokratov in vse njih pisarije, potem bi dobili kot rezultat sedanje situacije volilno vlado, ki bi jo sestavil sam gosp. Pribežević. S takimi neslanostmi skušajo samostojni demokrati pomiriti same sebe. V resnih in poučenih političnih krogih pa je izzvalo to igrakanje samostojnih demokratov samo veselo razpoloženje, obilo zabave in smeha.

Včeraj je bil v Topoli sprejet v avdienco notranji minister Boža Maksimović. Poročal je o resornih vprašanjih, zlasti o situaciji. Po tem referatu je političen položaj v državi popolnoma miren in razpoloženje zelo dobro. Narod je sporazum povsod navdušeno sprejel.

danes z avtomobilom v Topolo, kjer bo s kraljem ponovno razpravljal o drugih vprašanjih, katerih se je bil dotaknil o priliki prve avdiencije in katera še niso bila popolnoma izčrpana. Spremljata ga inž. Avgust Košutić in dr. Kežman. Po avdienci pričakujejo zelo važnih podatkov in to tembolj, ker se sedaj z vso silo dela na rekonstrukciji vlade in na določitvi programa narodne skupščine.

PROTIANGLEŠKE DEMONSTRACIJE V CARIGRADU.

Carigrad, 10. oktobra. Prišlo je do ostrih protiangleških demonstracij. Veliko število turških dijakov je demonstriralo pred angleškim poslaštvo. Čuli so se klic: »Doli Anglija! Mosul je turški in turški mora ostati!«

In ena prvih nalog »Narodnega sveta« bi morala biti tudi spojitve obrambnih društev ter organizacija zunanje propagande.

Trd bo boj za Koroško, na sto in sto faktorjev bo soodločevalo. Z enodnevni manifestacijami se ne bomo pripravili nanj. Če ne bomo preustrojili ves narodni organizem, bo Koroška za vselej izgubljena. O tem ni prevare.

Konferenca v Locarnu.

Locarno, 10. oktobra. Posvetovanja delegatov so imela namen, da se izravnavajo zapreke, ki so nastale vsled francoske in nemške teze v pogledu vstopa Nemčije v Zvezo narodov. Chamberlain, Vandervelde in Scialoja so popolnoma sprejeli stališče Brianda, da more Nemčija staviti stvarne predloge v pogledu splošne razorožitve tudi še potem, ko vstopi Nemčija v Zvezo narodov. Nekateri Nemci še dalje vztrajajo na stališču, da v slučaju komplikacij Nemčija ne more biti pozvana od Zveze narodov, da nudi oboroženo pomoč, ker je po mirovnih pogodbah razorožena. Ravnopraven položaj more biti vzpostavljen v Zvezi narodov po mnenju Nemčije med tremi državami šele potem, ko bo izvedena definitivna razorožitev na kopnem in na morju pri vseh državah, ki so članice Zveze. Francoski delegat Bertelot je izjavil novinarjem, da bo konferenca končala z delom že v četrtek in sicer z ugodnim rezultatom.

POGAJANJA ZA ZAPADNI GARANCIJSKI PAKT ŽE DOVRŠENA.

Curich, 9. oktobra. Iz Locarna se poroča: Oseba, ki je točno informirana o poteku pogajanj na Locarnski konferenci, trdi, da so pogajanja glede zapadnega pakta v bistvu že zaključena. Sedaj se dela samo na tem, kako zvezati zapadni pakt z vzhodnim arbitražnim dogovorom in z eventualnim vstopom Nemčije v Zvezo narodov. V krogih nemške delegacije se govori, da bo delegacija delala še največ osem dni.

GOVORENJE O RAZOROŽITVI.

Washington, 10. oktobra. Interparlamentarna unija je končala svoje delo. Razpravljali so o vprašanju redukcije oborožitve. V tem pogledu je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri se poziva vse vlade, da čimprej pričnejo z razorožitvijo na kopnem in na morju. Po kratkem odmoru bo konferenca nadaljevala svoje delo v Attawi.

SKUPEN NASTOP GRŠKE OPOZICIJE PROTI VLADI.

Atene, 10. oktobra. Papa nastasiu je včeraj v svojem listu ponovno ostro napadel Pangalosa. Zdi se, da se je cela opozicija zedinila pod vodstvom generala Plastirasa, ki se je pravkar vrnil v Atene, da skupno izvede boj proti vladi. Ako zmaga opozicija, more priti do nove vlade z generalom Plastirasom na čelu.

TEŽAVEN POLOŽAJ ABDELKRIMA.

Pariz, 10. oktobra. Po vestih iz Feza zaznamujejo španske in francoske čete velik napredek. Nekatera plemena že pošiljajo odrasle ljudi v Fez, kjer jih Francozi uvrščajo v kolonijske legije. Položaj Abdelkrima je zelo težak. Preostalo mu je okrog 40.000 ljudi, katere je koncentriral 13 km okoli Aidire. Kakor vse kaže, namerava izvesti napad na Aidiro.

KONGRES DEMOKRATSKE STRANKE BO KONCEM T. M.

Beograd, 10. oktobra. Včeraj se je vršila v demokratskem klubu konferenca, kateri so prisostvovali člani glavnega odbora. Sklenili so, da se kongres stranke vrši v Beogradu dne 29. in 30. t. m.

RADIO-POSTAJA SE ZGRADI V LJUBLJANI IN ZAGREBU.

Beograd, 10. oktobra. Poštni minister je odredil, da se zgradi radio-postaja v Ljubljani in Zagrebu.

Katastrofalno obdavčenje Slovenije.

II.

KAJSNI SO DAVKI V SLOVENIJI IN KAKŠNI SO V DRUGIH POKRAJINAH. — ZGREŠENA EKSEKUCIJSKA PRAKSA.

Da je finančna uprava prišla do teh ogromnih davkov, pa se ima zahvaliti le davčnemu sistemu.

ki vlada v Sloveniji. Naša pokrajina ima, kar naj predvsem poudarjamo, dvoje vrst davkov; prvič davčne vrste, ki so obstojale že pred vojno, in pa davčne vrste, katere smo dobili po ujedinitvi. Navedeno velja tudi za Srbijo. Je pa to velika razlika.

V Srbiji so bile svojčasno glavni viri dohodkov erarja le takse. Direktni davki so bili nizki. Ako je fin. uprava po ujedinitvi uzakonila celo vrsto pribitkov, davkov itd., ki naj se v gotovih procentih pobirajo poleg že obstoječih temeljnih državnih davščin, ti povojni pribitki za Srbijo ne pomenjajo bistvenega ali pa vsaj ne neznosnega preobremenjenja, ker temeljni davki v Srbiji niso bili in tudi še sedaj niso visoki.

Drugače je v Sloveniji. V bivši Avstriji so bili direktni davki glavni vir erarja. Zato so že v predvojni dobi imeli davčna merila, ki so imejla do skrajno dopustne meje. Vzlic temu jih je bivša Avstrija v vojni dobi še bistveno zvišala.

Ako se sedaj vsled finančnih zakonov k tem, že prvotno nenormalno visokim temeljnim davkom, pobirajo še razni enotni in izredni pribitki, invalidske in remontno-komerske doklade, potem pomenjajo ti povojni za Slovenijo čisto drugačen efekt na davčni obremenitvi, kot pa pri skrbških temeljnih davkih.

Kot primer navajamo tu le tri vrste davkov, da se razvidi porast davčne obremenitve:

Predvsem si ogledimo hišni davek, ki se pobira v Ljubljani:

a) davčno merilo znaša sedaj od čiste najemnine, k tej svoji se pobira še	20%
b) 60% ni enotni pribitek, torej	12%
c) 30% ni izredni državni pribitek znaša (od a in b)	9.60%
d) invalidski davek (40% od a in b), znaša	12.80%
e) remontno - komerska doklada (20% od a in b)	6.40%

celo davčno breme znaša torej 60.80% od čiste najemnine.

Samo erar pobere torej hišnim posestnikom v Ljubljani okrog 61%. Pa tudi ostanek ni last hišnih posestnikov, ker občina pobira tudi še svoje avtonomne doklade. Lahko se trdi, da celotno davčno breme pobere hišnemu posestniku okrog 70% čiste najemnine. S kom naj krije popravila, amortizacijo, zavarovanje zoper požar, rečijo, obresti hišnih dolgov itd.? Da so hiše pasivne, je samo po sebi umljivo. Zato ni čuda, da imamo še danes stanovanjsko bedo in stotine prebivalcev na cesti.

Tu bi morala delegacija zastaviti vse svoje sile, da obustavi tok davčnih obremenitev. Še hušja je obdačba delniških družb.

a) Posebna pridobitna konsumira od čistega bilanca dobika	10%
b) 90% ni enotni državni pribitek, ki konsumira zopet	9%
c) rentabilitetni pribitek vzame še	8%
d) 30% ni izredni državni pribitek konsumira	8.10%
e) 40% ni invalidski davek	10.80%
f) 20% na remontno - komerska doklada pa	5.40%

Samo državni davki obremenjujejo že čisti bilančni dobitek v višini 51.30%

Dejansko pa konsumirajo ti davki še veliko več, ker se mora po obstoječih zakonih Slovenije priletevati k čistemu bilančnemu dobiku tudi še razne davčne akontacije. Z mirno vestjo lahko trdimo, da že samo državni davki poberejo podjetjem ca. 75 do 80 odstotkov, a z avtonomnimi dokladami vred pa celo 90 do 120 odstotkov, in v posameznih davčnih občinah, kjer imajo visoke avtonomne doklade, pa celo do 130% od čistega bilanca dobika.

Taka obdačba ni več obdačba, ampak že premoženjska oddaja. Zato je umevna gospodarska emigracija, o kateri smo že zgoraj govorili. Take obdačbe ne more nikdo trajno prenesti. Zato ni čuda, da vsako mlajše industrijsko podjetje, ki iz reklamnih oziror za prvo bilančno leto izkazuje višje dohodke, v prvih ustanovnih letih tudi propade.

Cudimo se, da finančna uprava dopušča tako obdačbo, ki bi je lice vsem zdravim načelom finančne politike.

Ogledimo si še dohodnino, ki istotako predstavlja neznosno davčno breme za Slovenijo.

Dohodnina v Sloveniji je progresivna. Najvišja davčna stopnja je (vpoštevajo pri tem 15%no samsko doklado) 7.47%, k temu znesku je prileteži še 120%no vojno doklado, torej še 8.96%, dalje je plačati še 30%ni izredni pribitek v višini 4.98%, 40%ni invalidski davek znaša 6.57%, a 20%na remontno-komerska doklada pa 3.28%, celotna obremenitev znaša torej 31.21% ali z drugimi besedami: skoro tretjino celotnega dohodka! Celotni dohodki v višini 7.500 Din znaša to davčno breme 11.81%.

Da je tudi ta obdačba nesocialna in ne moralno visoka, mora vsakdo priznati!

Drugi davčni vrst ne bomo navajali, naj zadošča že, ako konstatiramo, da se gibljejo v enakih višinah.

A najhušje še pride. V najkrajšem času se bo začela iztirjati takozvana »vojniška« v smislu zakona o ustroju vojske i mornarice. In kar za dve leti naenkrat! Ta davek

znaša 50% drž. temeljnih davkov. Plačevati ga bo moral vsak, kdor ni odlašal vojakov.

Slovenija že sedanjih davkov ne more zmagovati, in jih zmaguje le pod brezobzirno silo davčne eksekucije v breme glavnice.

Kakor hitro pa se prične iztirjevati še »vojniška«, vidimo pred seboj neizogibno gospodarsko katastrofo.

Mi zahtevamo, da se nam na besedo veruje. Zato predlagamo, da se centralna uprava o pravičnosti vseh teh navedb prepriča potom interparlamentarne komisije, katero mi s tem nujno predlagamo.

Končno bi k sklepu tega odstavka omenjali še sledeče:

Pojem finančne politike vsebuje za finančno upravo tudi nalogo, da ne skrbi le za trenutno, ampak da predvideva tudi za doglečno bodočnost. Njena naloga bi bila torej, da že v sedanjosti podvzame korake, ki so potrebni, z ozirom na predvidni razvoj splošnega gospodarstva v Sloveniji.

Kar lahko plačamo danes, pomeni lahko za jutri gospodarsko katastrofo.

Ker se v Sloveniji ni vodila fin. politika v tem smislu, stojimo danes pred gospodarsko krizo.

A ne le, da se ni vodila fin. politika v tem smislu, nasprotno, pustila je celo, da so vsled inflacije postale brezpredmetne cele vrste davčnih ugodnosti, ki so imele namen omiliti socialne in gospodarske trdote finančnih zakonov. Tako je pustila, da imajo danes finančni zakoni v Sloveniji značaj nesocialnosti in značaj gospodarske pogubnosti, kar se o davčnih sistemih drugih pokrajin ne more trdit.

Metode.

Povsod velja načelo: clara pecta, boni amici. Državljan naj ve, koliko zahteva erar od njega. Poleg tega ima pravico kontrolirati, da se njegove akontacije pravilno na njegov konto zaračunavajo.

Konstatirati moramo, da naše ljudstvo bridko občuti, da so se mu vzeli davčni plačilni nalogi, in da so se mu dali razni surrogati, ki so vse prej kot pregledni.

Opetovano so se zahtevali plačilni nalogi, a vse te prošnje niso uspele. Z občudovanja vredno konsekvenco so se take prošnje zavrnile, o čemur se jim je ugodilo le z zgoraj omenjenimi surrogati.

Plačilne davčne naloge pa ljudstvo rabi, da vidi ne le višino davčnih predpisov, ampak da obenem tudi kontrolira davčna vplačila in njihovo zaračunavanje. Danes je točna evidenca — vzlic davčnim knjižicam — mogoča le še strokovnjakom, in še tem pripravila velike težave. Večina davkoplačevalcev pa ta v popolni nejasnosti.

To ozlovoljuje naše davkoplačevalce in jih navaja do mnenja, da ima erar na tem kaosu svoj interes.

Na isti način se zavija celo priredbeno postopanje v neko tajnost.

Svoječasno so se strankam priobčevali konkretni podatki o višini prometa, o brutto- in netto-dohodkih, tako da je bil davčni zavezanec orijentiran, kako mnenje ima finančna uprava na podlagi davčnih izvedencev o njem.

Danes o vsem tem po večini ni govora. Pošiljajo se pomisleki, naj se ta ali oni dohodek točno po tem in tem §-u v smislu tega in tega člena izvršilnika razkaže itd., sicer se davčnega zavezanca kontumacira.

Ti razkazi, katere zahteva davčno oblastvo, so pa takega značaja, da jim more ugoditi le kak davčni in knjigovodstveni strokovnjak. Posledica je, da davčno oblastvo one davčne zavezanca, ki ne morejo v navedenem smislu svojih dohodkov in izdatkov točno po §§-ih specificirati, kratkoma kontumacira in jim predpiše davek po uradnih poizvedbah.

Tako formalno postopanje je — ako se pavšalno izrablja — oboje vredno, ker onemogoča davčnim zavezancem vsako uspešno davčno obrambo.

V mnogih slučajih pa izostanejo vsaki pomisleki po receptu: beati pascitentes. Davki so predpisani in se bodo iztirjevali, ti davčni zavezanec pa glej, da se izmotaš.

PERIFERIJA.

Dramsko delo Čeha Langerja, prevod O. Šesta, režija O. Šesta.

Igra, ki je bila v sredo, 7. oktobra vpriporjena v ljubljanski drami kot druga letošnja novost, ima 15 slik in spada v vrsto modernih oderskih del, ki z mnogimi kratkimi prizori in pavzami prepuščajo igralcem, da nakazujejo odločilne dogodivšine in gledalcem, da si v presledkih vežejo slike v celoto. Igre tega načina so težavne za režiserja, igralca in gledalca. Treba je razmeroma v kratkem času postaviti in spremeniti mnogo scen, interpret mora s kratkimi nastopi izraziti in krepko dopovedati publiki tudi ono, za kar pisatelj ni napisal teksta; konstantno se mora prav formalno predstavljati in podčrtavati in šolati gledalca, ki potem uživa ali pa se dolgočasi, kakor okoliščine nanesajo.

In okoliščine Periferiji niso bile mile. Kajti Langerjeva drama je sicer spretno postavljena, za oder preračunano delo in je 15 slik med seboj gladko zvezanih, vendar vsa točnost in spretnost ne odvaga abotnega domisleka, ki naj bo podlaga za umetnostno kvaliteto drame. Na vsem svetu ne živi zdrava glava, ki bi svetovala in sugerirala umor zato, da se potolaži vest, umiri duha in izbriše kes za že storjen, pa nehoten uboj! Taka ideja je človeškemu pojmovanju zoprna, če ne abnormalna zabloda. Porabimo recept te morale še za zločin krvoskrunkstva, požiga, posilnava itd. in kakovost Periferije se nam

Tudi kapitel o davčnih poizvedbah je sila žalosten. Namesto, da se zaslišujejo res pravi in pošteni izvedenci, uporabljajo se metode bivše avstrijske uprave. Opetovano se pa tudi zgodi, da finančna uprava vpoštevata le zanj ugodne poizvedbe, ki se nato prednašajo davčnim komisijam in delegaciji kot odločilno mnenje kakih strokovnjaških izvedencev. Posebno rado se to uporablja v slučajih gospodarskih depresij. V obče je opaziti tendenco, da se davčnim zavezancem na vsak način onemogoči vsaka pravna obramba.

Gospodarske neprilike posameznih strok in poslovnih let se namenoma prezirajo, ker prevladuje med referenti mnenje, da se davek v nobenem slučaju ne sme znižati pod nivo prejšnjega leta, ako je to le izvedljivo. Dokaz: zadnja okrožnica tuk. g. delegata.

Očitati moramo, da je v Sloveniji stopilo v ospredje formalno na mesto edino pravičnega stvarnega poslovanja.

Končno moramo omeniti še silno žalostni kapitel o davčni eksekuciji v Sloveniji.

Nevidna internacionala.

Serijozna beogradska mesečna revija »Politički Glasnik«, o kateri je znano, da jo izdaja skupina najvplivnejših radikalnih in vojaških krogov, je obelodanila v eni svojih zadnjih številčih članek, ki je pravi alarm in čegar vsebino bi moral poznati sleherni jugoslovanski intelektualac. »Politički Glasnik« piše:

»V naši javnosti se zelo malo govori o židovski nevarnosti za svetovno civilizacijo ter o položaju naše države napram močnim činiteljem v svetu: o židovski ali nevidni internacionali. Ravno tako prehajamo molče preko gospodarske in finančne nevarnosti, ki preti državi od židovstva. To je popolnoma razumljivo, če vzamemo v poštev, da je naša inteligenca popolnoma neinformirana o gigantski borbi židovske internacionala za oblast nad narodi, in razen tega so židovske sile tolike, da zatro vsako besedo, ki bi razkrila njih stvarno delovanje.

So pa tudi drugi razlogi, da se pri nas molči o židovski nevarnosti. Stvar pa je sledeča: Srbija se je od zaječarske bune do ustanovitve današnje države borila proti dvema mogočnima imperijama: Turčiji in Avstriji, ki sta bili obe v naporu židovski internacionali in njenim tajnim mafijam. Zlasti Avstrija je bila eden izmed glavnih antisemitskih činiteljev v Evropi. In tako se je delovanje Srbije v mnogih točkah krilo z rovarjenjem nevidne internacionala proti obema omenjenima silama. Srbija in židovska internacionala sta, vsaka iz posebnih razlogov, pomagali pri rušenju takratnega evropskega stanja. Vezali so ju trenutni skupni interesi, ki so dovedli celo do formalne kolaboracije srbskih državnikov z židovskimi mafijami. To dokazujejo mnoga dejstva iz naše novejšje zgodovine. V tem pogledu so velike važnosti zveze srbskih državnikov in kulturnih delavcev s tajnimi protosidarskimi ložami, ki so glavni središči židovske akcije za postopno osvojitve sveta. Razen tega so bili židje, naseljeni v najvažnejših mestih predvojne Srbije, v preslabi zvezi s svetovnimi gospodarskimi finančnimi centri židovstva, da bi utegnili motiti notranje socialno in kulturno življenje Srbije. Niti za versko toleranco ni bilo povoda, ker je pravoslavna cerkev takoj po Vstanku, zlasti pa po zmagi demokracije, vtonila v popolnem mrtilvu. Vse to je imelo za posledico, da so se v vseh slojih prebivalstva predvojne Srbije formirale židovstvu na splošno naklonjene struje. Kar se pa tiče inteligence, je bila o židovskem vprašanju neinformirana, pa se je napram temu problemu postavila v pozo demokratične ravnodušnosti.

To stanje židovskega delovanja v predvojni Srbiji je omogočilo slične odnose in razpoloženja tudi po svetovni vojni. In to je tudi glavni razlog, da se v naši javnosti molči o židovski nevarnosti.

Medtem pa se je odnos našega naroda napram židom in njihovi nevidni internacionali spremenil do temeljev. Z osvobođenjem in ujedinitvijo so se zvrstili pred nas problemi, ki jih doslej nismo poznali, a eno najglavnejših je židovsko vprašanje.

Troje dejstev je — v svrhu ilustracije — v ospredju. Prvič: naša država, naj se to mači njena geneza kakorkoli, je legitimistična država. Glavno načelo njene zunanje politike je zasnovano na ohranitvi mednarodnih

Po temeljnih načelih finančnega prava so sivejo odnosno se celo morajo davki iztirjavati na tak način in v takem času, da so iztirjavanje izvede ob čim najbolj nizkih stroških. Da iztirjavanje koncem poletne dobe časovno ni priporočljivo, ker gospodarstvo še ne razpolaga z gotovino, je vsakemu jasno. Vzlic temu je fin. uprava začela letos z najhušjo eksekucijo ravno v tem času. Tega ljudstvo dolgo ne bo pozabilo.

Finančna politika, ki se vodi v Sloveniji, kakor tudi davčni sistem Slovenije in metode, ki se tu uporabljajo, tirajo Slovenijo v neposredno gospodarsko pogubo. Položaj je tem hušji, ker vsa znamenja kažejo, da se nahaja obrt, trgovina in industrija z agrarnimi sloji vred že trajno v najhušji gospodarski krizi. Del te gospodarske krize je zakrivila tudi finančna uprava s svojo politikoj. Zato je nujno potrebna remediura, sicer pridemo v najkrajšem času do gospodarskih in političnih posledic, katerih se ne bo dalo več sanirati.

pogodb in obstoječega stanja, medtem ko je morala predvojna Srbija voditi celo stoletje revolucionarno politiko v smislu rušenja takratnih pogodb in bivšega stanja. In drugo dejstvo ni nič manj važno. Naša država je danes tudi katoliška država, saj se priznava blizu polovice prebivalstva h katoličizmu, s katerim ni vezano samo versko, marveč tudi nacionalno. Naša dolžnost je torej, da branimo tudi en del interesov katoliške cerkve. Tretje dejstvo pa je, da prehaja naš narod iz revolucionarne ideologije k izgradbi nove ideologije o nacionalizmu. Ta nova ideologija ga vodi k monarhiji (kot činitelju narodnega edinstva) ter v politični in ekonomski federalizem kot vrelcu življenjskih sil naroda. Slednjč ga vodi h krščanstvu, velikemu moralnemu činitelju.

S tem je orisana sprememba našega odnosa napram židovstvu. Za nas obstoja židovska nevarnost z vsemi njenimi komplikacijami. Nemogoče si je zamisliti, da bi se mogla naša država, če ji je na tem, da postane vpliven faktor reda in miru ter da naš narod obdrži naravna bogastva zemlje v svojih rokah, izogniti konfliktu z nevidno internacionalo.

Židovska internacionala, ki ruši po sistemu narodne tradicije, te glavne zapreke njene vsemočnosti, prenaša težišče svojega srednjeevropskega delovanja na našo državo. Zemljepisni položaj in ogromno prirodno bogastvo sta glavni vabi za židovsko internacionalo. Židovstvo računa s politično razcepjenostjo in ekonomsko nerazvitostjo našega naroda ter z dejstvom, da pri nas ne obstojajo antisemitske struje. Zato prisostvujemo danes navali čifutarije iz njenih srednjeevropskih centrov, Dunaja in Pešte, na Beograd, Zagreb, Osijek, Novi Sad in Skopje. Zidje pretijo pokriti našo zemljo, kakor kotlice.

Pri nas se dogaja sedaj, kar se je dogajalo pred 40—50 leti na Madžarskem. Armade stradanih sinov »izvoljenega ljudstva« so prišle iz Galicije in Poljske preko Karpat v bogato madžarsko ravnino, kjer so v teku par desetletij vzeli skoro vse bogastvo Madžarske v svoje roke Epilog te tragedije madžarskega naroda je bilo burno leto 1918...

Mi smo pa v nevarnejšem položaju, kakor Madžarska v tistem času; in ne le radi tega, ker smo gospodarsko in politično šibkejši. Židovska internacionala je izšla iz svetovne vojne ojačena z večjim apetitom. Zidje so pri nas postali edini posredovalci tujega kredita in tuji kapital se bo stekal v našo državo sorazmerno z jačanjem in osvajanjem finančnih in gospodarskih položajev potom domačega židovstva. Zidje so se pri nas strahovito razpasli. Večina naših industrijskih in trgovskih podjetij je v njihovih rokah ali vsaj pod njihovo kontrolo. Ves naš industrijski sever je podrejen nevidni internacionali.

Delovanje židovske internacionala pa ni omejeno le na finančno in gospodarsko polje. Hoče se ji tudi duhovnega suženjstva našega naroda. Razvoj protosidarskih lož v zadnjem času in zveze nevidne internacionala z našimi vodilnimi politikami (?) dokazujejo, da so židje na tem polju dosegli dragoceni rezultate. Židovska internacionala hoče našo demokracijo končno in popolnoma podrediti svojim tajnim ciljem, kakor je to storila z demokracijami zapada.

praška umetna obrt je izredna; ali uporabljanje enostranskih čeških vzorcev ni potrebno na slovenskem odru; nekaj sposobnosti za načrte imajo tudi naši ljudje in jo še vedno boljše, da se makar ob importu kaj nauči domač projektant, nego da se zadovoljni razkazujemo v ponošenem.

Poleg raznih prekomernih zahtev, ki jih stavi Periferija gledalec in odr, je igra tudi tiste vrste, ki mora iralsko operirati — s tipji. Za solidnega meščana je predmetni človek interesanten predstavnik revolucijskega, ne sicer toliko psihičnega kakor fizičnega temperamenta. Pest deli na periferiji ugled deli ljudi v kaste in jih po zunanosti točno karakterizira. V naši igri se nam je nudil praški žanr; tega Langer in praška publika dobro poznata ne le po zunanosti, ampak tudi po frazeologiji, ki je groteskno ironična. Ves ta periferijski »humor« je satiričen. V prevodu obenem življenjsko nevaren... V prevodu in v naših tipih se je karakter izgubil; v originalu in narodnem terenu je delo igralsko mogoče in za gledalca znosno kot situacijska groba komedija s tragično-sentimentalno navklajo z izceiziranimi tipji. S temi tipji se vedno radi poskušajo, ker so težki in hvaležni, prvotni karakterni igralci. Teh markantnih specialitet na odru ni bilo, pa se nam tudi ne toži po njih, ker igra ni bila potrebna in je vseeno, ali se je interpretiral in igrala z vso ambicijo in izčrpnostjo, ali pa je potekla gladko brez vrzeli in razodetij tako, kakor smo jo videli.

I. Z.

Velika Nemčija — Jugoslavija.

(V odgovor na članke mariborskega — v. — b.)

Članek mariborskega prijatelja — v. — b. — so prav zanimivi, to pa zategadelj, ker so jasen dokaz, kako težko se naši ljudje streznijo in odrešijo zmot, ki so krive naše nesreče. Tudi prijatelj — v. — b. — ni ničesar naučil naš črni koroški danec in ako bi šlo po njegovem, bi ga doživeli tudi drugi; on plava z zavestnimi očmi povsem v tistih vodah, ki so nam Koroško odplavile in bi jo tudi drugi in definitivno, ako bi se nam ponovno nudila prilika in bi se našim diplomatom posrečilo, spraviti to vprašanje sploh na tapet in v razpravo... Zato nekoliko odgovora prijatelju — v. — b. — oziroma dopolnila mojim dosedanjim člankom.

Dopisnik iz M. priznava, da po nepotrebnem ni ustvarjal narodnih mučenikov. — Toda on gleda na vse to edino le — z mariborskimi očmi. Meni gre za mnogo več — in to on prezira. Meni gre za tisti naš mučniški narod, ki ima za nas tisočkrat več pomena, nego vse tisto štajersko nemštvo in koroško nemškutstvo. Zato sem zaklical: Ne dajati novih vzorcev za preganjanje naših najboljših bratov. Navajal sem drastične vzgled, kako so peklenške odredbe proti našemu narodu opravičevali prav z mariborskimi vzgledi, češ: »Tudi vi niste nič boljši... po vaših metodah se ravnamo.«

Priporočal sem ponovno, ne govoriti o tisti peščici Nemcev, marveč v par desetletjih z velikopotezno taktiko na najboljši način likvidirati to vprašanje v Sloveniji. — Mariborski prijatelj pa mi tu slika nevarnosti, ki naj preté od te peščice lamosnjega nemštva, govori o iredentistični propagandi v našem obmejnem ozemlju itd. Čemu tudi ob tej priliki tako res nepotrebno slikanje hudiča na steno, da bi utegnili celo naši prijatelji dobiti vtis: da je to vprašanje res nevarno evropskemu miru?! Saj sem dopisniku že napisal (N. D. št. 196) besede: »Imate oči in ušesa, da morate videti in slišati vse, kar more škodovati državi. Take krivice le primate in kaznujte eksemplarčno. Nikakor pa ne delajte po nepotrebnem narodnih mučenikov.« — In povedal sem, zakaj ne! Ako me — v. — b. — noče razumeti, ne morem pomagati.

O mirni rešitvi tega vprašanja piše sam — v. — b. — takole: »Mnogi so se že sprijaznili z danimi razmerami in ti živé med nami lahko mirno, zahajajo v naše družbe, na nuže prireditve in nihče se niti najmanj ne vznemirja, če govoré tudi nemško, ako našega jezika ne razumejo. Celo Orjuna živi s takimi Nemci v dobrem razmerju...« — Tako je prav! Ako je že v šestih letih »mogo takih«, koliko jih bo v daljših desetih, ako boste pametni vi mariborski in okoliški Slovenci? — Ako pa je danes še mnogo takih, ki so »intransigentni šovinisti«, tedaj ste Slovenci sami krivi! Ali vam nisem zapisal goriskega recepta: »da ne postanejo objestni na naših tleh, proti temu ima slovensko ljudstvo uspešno radikalno zdravilo v svojih rokah...« Ako ga ne poznate, vprašajte — goriske Mariborčane, kako se je to zdravilo obneslo pri njih doma — in koliko se morajo v Mariboru boriti za pošten obstanek, ker ste ostali Slovenci take mevrže, da morejo razni nemški trgovci izključno ob vaši podpori ostati »intransigentni šovinisti« in nevarni iredentisti! Ali mislite, da vam pride ententa na pomoč? — Čudno se čitajo besede mariborskega prijatelja, ko pravi: »Ignorirati nemške iredentistične propagande ne moremo...«, ko pa sami redite domnevne propagatorje tako dobro, da morejo brez skrbi za svoj obstanek ostati »intransigentni šovinisti«, dočim se morajo pošteti Slovenci prokleto boriti za svoj skromni obstanek. O, poznam te razmere mnogo bolje, nego mi dopušča gospod dopisnik iz Maribora; pisal sem o njih — skoro enako že pred 40, 50, 20 leti!

Pa tudi bojviti je moj mariborski prijatelj. Pravi: »V boju ne odloča velikost in tudi vselej ne tehniška sposobnost, ampak mnogo bolj volja, vera v svojo veljavo in pravočasen afonit... Volji, moči in odločnosti imponira pa tudi le volja, moč in odločnost.«

Torej v boju je tako! Je precej resnice v teh besedah, samo da ta primera za naš slučaj šepa isto tako, kakor še večina poznejših, ki nam jih nekam bombastiški podaja. Ne želim bi, da bi morali Slovenci v boju pokazati te lepe lastnosti, ker močno se bojim, da bi bile vse žrtve zaman...

Ni vsak recept za vse bolezn! Ze v enem svojih člankov sem kar v naprej videl tako lahkomišelnost govorenje in sem opozoril na stari latinski rek: Ako dva delata isto — ni isto! — Kemalova Turčija je poglavje zase v zgodovini, ne pa sijajen primer za nas. V borbi za Mosul res ne bi smelo biti težko uganiti, kdo zmaga, ali Kemal ima napram stokrat močnejši Angliji tudi jako močno orožje: 1. tisočkrat več pravice do Musula, nego Angleška; 2. vso pomoč od sovjetske Rusije; 3. vse strategične prednosti, ki jih daje lega. Turčija je tam — doma, Anglija pa je — daleko. Poglejte položaj Francije in Španije v Maroku! — Od vzvišenega do smešnega je le en korak, je dejal Goethe, in tako bi postala smešna n. pr. Jugoslavija, ako bi bil kak njen zastopnik izrekel mutatis mutandis nekaj takega, kakor Kemal v Zenevi. On je zagrozil in njegove besede so odmevale, kakemu našemu diplomatu pa bi rekli, da se mu je zmešalo v glavi!

Enaka je primera z D' Annunzijem in Reko! Kaj vse je dosegel D' Annunzio, vemo dobro! Postal je celo duca di monte nevoso! — Ako bi se pa pred njim našel kak slovenski D' Annunzio in vrl na Reko, kaj bi bilo? Drugi dan bi imeli Italijane v Ljubljani, tretji v Mariboru — in ni gotovo, ali bi jih kdo poglaval zopet nazaj na Kandlerjevo mejo. Slovenskega D' Annunzia pa bi obesili, ako bi jo prej ne popihali! — Torej le ne takih primer, ki so morda mikavne za otroke in političke otročaje!

Končno pravi moj mariborski prijatelj: »V to poglavje spada končno tudi koroško vprašanje, o katerem resno dvomim, da bi se dalo rešiti popolnoma v sporazumu z Avstrijo, oziroma z Nemčijo.«

Ne, prijatelj, v poglavje po vzgledu D' Annunzia in Kemala prav nič ne spada naše koroško vprašanje! Ako nimamo drugega recepta pripravljenega, smo v naprej izgubljeni!

Prvi članek »Korektura naše severne meje« je pa višek monstruoznosti, preveč paprike za slovenski želodec! — Dopisnik nima prevelike zaupljivosti v »pravilne namene« velikih zmagovalcev, in ne veruje, da bi se dalo koroško vprašanje rešiti »na povsem prijateljski način, potem sporazuma diplomatov za zeleno mizo« — čeprav po drugi strani »nič ne dvomi, da bi gospodje v Berlinu ne bili pripravljeni stopiti z nami v to zadavna pogajanja...«

Ali, pravi, nemško javno mnenje silji na Jadran in »ta tega stališča bo presojala Velika Nemčija koroško vprašanje in s tega stališča ga moramo presojati tudi mi — če hočemo biti realni. Pri reševanju takih zadev ne pozna nihče sentimentalnosti, zato bo moral biti naš nastop nagel (kakor pohod v Pečuh in Albanijo! Pis.) in energičen nastop naroda, ki se zaveda, da doseže danes nekaj z žrtvami... Pridobljeno bomo že zuali čuvati!«

Strahno! Ali ste pomislili, kaj pišete? Ako torej niti »veliki zmagovalci« ne rešijo za zeleno mizo koroškega vprašanja (ki za nje danes niti več ne eksistira!), tedaj naj Jugoslavija kratkotalo gre z vojsko proti — Veliki Nemčiji. Otročja je tolažba: »Če se bo dvigal nemški narod, se bo dvigal tudi naš, in nikjer ni rečeno, da bomo mi Jugoslaveni takrat, ko si opomore nemški narod taki, da bi se morali bati njegove revanže. Do takrat bo brezdvoma (!!) rešeno tudi že bolgarsko vprašanje in vprašanje Rusije.«

Te grozne besede so tiskane črno na bellem v resnem listu, ki je menil, da jih mora tiskati, ker hoče dati prostora različnim nazorom! Zato si moramo malo pobližje ogledati položaj, v kakršnem bi brez pomisleka zapletel Jugoslavijo naš mariborski dopisnik.

A. G.

Politične vesti.

— »Izgubljena bitka«. Ko je bil kralj Aleksander na Korčuli, so mu povedali, da se je iz tega majhnega otoka samo v enem letu izselilo vsled pomanjkanja 1200 oseb. Ko je kralj to slišal, je vzkliknil: »Pa to je ena izgubljena bitka!« in takoj nato je dodal, da je treba Korčulo nujno pomagati.

— Jadranski klub. »Pravda« poroča, da nameravajo dalmatinski poslanci ustanoviti poseben Jadranski klub. Njemu bi pripadali vsi dalmatinski poslanci, vendar pa bi vsi njegovi člani obenem ostali člani dosedanjih klubov. Jadranski klub bi nastopil le tedaj, kadar bi šlo za izključno jadranske zadeve. Vseh dalmatinskih poslancev je 16. Če pristopijo h klubu tudi zajedničarji (2 poslanci) samostojni demokrat Grisogono in demokrat Angelinovič, še ni gotovo. Vladni poslanci pa so na vsak način odločeni, da ustanove Jadranski klub.

— Dr. Žerjav je postal v zadnjem času žurnalista. Zlasti pridno se oglašva v »Domovniku«, ki ne ve, kako bi dovolj na široko natisnila dr. Žerjavove članke. Mislmo, da je trud »Domovnik« odveč, ker je praznota člankov že dovolj vidna. Če si ne bo pridobil dr. Žerjav lahorik v politiki, v žurnalistiki si jih prav gotovo ne bo.

— Reakcija v Italiji na pohodu. Tretji val fašizma, ki ga je napovedoval Farinacci je dejansko objel Italijo. Prišlo se je s preganjanjem prostozidarjev. Menda zato, da bi se izbrisalo nekdanje članstvo Farinacci pri prostozidarjih in njegova nesmrtna blamaža, ko je hotel to tajiti. Znani umori v Firenzi so bili uvod k preganjanju prostozidarjev, kar se je potem nadaljevalo po drugih italijanskih mestih. — Za popolno reakcijo pa je poskrbel veliki fašistovski svet, da bodo priznane pri mezdah pogajanjih samo fašistovske sindikalne organizacije. Vsak štrajk bo prepovedan in se bo kaznoval kot zločin.

— Pa tudi na državljanske svobodščine se je spravil veliki fašistovski svet. Župani se kratko malo odpravijo in na njih mesto pridejo imenovani podesi. Samo velikim mestom se prizna občinska avtonomija, toda le pod pogojem, če ni bil občinski svet dvakrat razpuščen. Tudi se ne smejo voliti v občinski svet ljudje, ki se bore za spremembo sedanjega političnega sistema. Z drugimi besedami se pravi to, kdor ni fašist ali vsaj fašistom prijazen, sploh ne more biti voljen. — Dosledno tem reakcionarim odredbam se seveda priključajo tudi pravice parlamenta. Uvede se celovški sistem. Posamezni statovi volijo svoje posebne zastope, ki odločajo o njih zadevah. — Da se moč ministrskega predsednika utrdi, se ustanovi novo ministrstvo, predsedstvo ministrskega sveta. Tako bo imel Mussolini na državne stroške svojo strankarsko pisarno. — Tudi senat se izpremeni in se bodo vsi senatorji volili. Volili jih bodo pokrajinski cehi po znanem fašistovskem receptu, da so sposobni za to mesto edino le fašisti. Le dosedanjí senatorji ostanejo v senatu do svoje smrti. — Tako bo fašizem popolnoma izpopolnil svojo diktaturo in se instaliral kot popoln gospodar Italije. Vseeno pa bo lepega dne sifrčal, ker je zakon političnega življenja, da nasilje ni kos narodni volji. Ta pa je tem bolj proti fašizmu, čim bolj uklepa fašizem narod v spone.

— Konferenca v Locarnu. Kakor smo že poročali, se trdi v krogih konference, da ima italijanski delegati besedilo načrta garancijskega pakta v rokah. Italijanska delegacija sicer to zanika, vendar pa se trdi, da besedilo samo zato še ni bilo objavljeno, ker so to fašisti izrecno in z grožnjo najhujših kazni prepovedali. Sodi se pa, da se bo objavila načrta z italijanske ali poljske strani čisto gotovo izvršila v trenutku, ko bi bila nevarnost, da sklene konferenca nekaj, kar bi bilo za eno od obeh držav nevarno. Z objavo načrta bi se mogla konferenca tudi razbiti in to bi bil namen objave. — Juristi so se morali ponovno sestati, ker je Francija dosegla, da se njen predlog glede vzhodnega garancijskega pakta uvaži. Francija zahteva, da se ji prizna pravica, da čuva nedotakljivost Poljske in juristi so dobili sedaj nalog, da skušajo najti kompromis med nemškim in francoskim stališčem.

Ob petletnici plebiscita.

Zgodevinska seja.

(Ob petletnici koroškega plebiscita.)

Bilo je dne 23. julija 1920, torej dobra dva meseca pred plebiscitom, ko smo imeli v Borovljah sejo, kjer je naša plebiscitna delegacija tolažila in priporočala angleški predlog, naj bodo občinski volilni odbori v obeh conah paritetno sestavljeni: po tri člani imenuje nemški delegat v Celovcu, po tri slovenske pa naš. Zaman smo opozarjali na usodne posledice takih odborov. Naši člani bodo pri vsaki važnejši odločitvi podlegli nemškim, ker so ti daleko inteligentnejši. Pa tudi ko bi se protivil, bi potem odločila aulantna komisija, katere smer smo le predobro poznali. Če dobimo tudi v coni B v vsaki občini po tri naše zastopnike, nam ne bo nič pomagalo, ker v mnogih občinah niti treh takih članov ne najdemo, ki bi se hoteli pri znanem terorju javno izpostaviti za SHS. Paritetni princip pa je tudi krivičen, zato smo povdarjali, ker je povsod parlamentarna navada, da je večinska stranka, in to smo v coni A Slovenci, močnejše zastopana kakor pa manjšinska. Ti in podobni ugovori niso pomagali. S povzdignjenim glasom je odličen naš član delegacije, sam Korošec, vskliknil: »Gospodje, ne bojte se za cono A!« In tako so pritrdili angleškemu predlogu vsi razen treh, ki so oddali votum separaturn. Bodočnost je potrdila našo bojazen. Poleg treh nemških navihancev, navadno bivših učiteljev ali uradnikov, so sedeli trije naši kimovci, ker je bila po besedilu plebiscitnih pogojev skoro vsa, itak maloštevilna slovenska inteligenca izključena od glasovanja. In tako so na predlog nemških članov prišli razni neupravičeni Nemci iz vseh krajev Avstrije v volilne imenike. Tako je bilo mogoče, da so našli nad 57.000 glasovalcev, dočim smo mi po ponovnem štetju pred plebiscitom našli kvečjemu 24.000 upravičencev. Slovenci smo dobili 15.200 glasov, smo torej po tej kalkulaciji zmagali. Toda odločilo je onih 13.000 glasovalcev ali glasovnic, ki so se v zadnjem hipu vrinili, ker naši volilni odborniki vsled paritetnega principa niso znali in mogli preprečiti take mahinacije.

Jug. Matica.

KOROŠKI DAN V LJUBLANI.

Sobota 10. oktobra ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani Akademija-Koroški večer (govor, petje, solisti in nastop treh pevskih zborov).

Nedelja 11. oktobra ob 11. uri dopoldne javno zborovanje pred univerzo. Po zborovanju obhod po mestu.

Nedelja 11. oktobra ob 3. uri popoldne mladinska predstava v dramskem gledališču: »Pravljica bodočnosti«.

Sobota in nedeljo v Narodnem domu »Koroška razstava«.

Vsi smatramo udeležbo za sveto dolžnost.

»Koroški večer« v Unionski dvorani. Danes v soboto 11. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v Unionski dvorani akademija, ki nosi naslov »Koroški večer«. Pri tem večeru sodelujejo pesnik Oton Zupančič, ki je prevzel govor, operni pevec Svetozar Banovec, prof. Janko Ravnik, pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom g. Srečka Kumarja s petimi ženskim dvospevi ob spremljevanju prof. Ravnika in Zore Zarnikove. Dvospevi so delo enega največjih čeških kompozitov Josipa Suka. Pevski zbor »Ljubljana« zapoje kot uvod v akademijo Klemenčičev zbor na lepo besedilo »Oj, pogledite plitke na domače njive, zatem pa koroško narodno: »Pojdem v ruto«, tam čez je mraz« v harmonizaciji Oskarja Deva. Paleg »Gor čez Izaro« je gotovo najlepša narodna pesem koroških Slovencev. Sklepne točke akademije je prevzel Zorko Prelovac z moškim in mešanim zborom »Ljubljanskega Zvonca«. Zvonaki, znani izvrstni pevci, zapoje v moškem zboru »Je dro lušno po let« in pa najlepši v moškem zboru »Je dro po let« in pa najlepši in najbolj znano koroško popevko »Gor čez Izaro«. Zadnji dve točki sta Adamičev zbor za narodno besedilo »Kaj ti je mojica« in pa veličastni Premrlor »V Korotan«. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjižarni na Kongresnem trgu od 25 Din navzdol.

Georges:

Mrcvarstvo.

Silno neokusno je pri nas prevajanje fraz, kakršnih je dan na dan vse polno po nemških listih, ki so po večini v rokah Judov, ki že po svojem pokolenju ne morejo nobene stvari po evropsko povedati temveč pitajo svoje bravce z zavilim izražanjem, ki je deloma nastalo v dobi romantike predvsem pri Romanih (od njih so vsi to omladnost prevzeli Nemci, od teh pa mislimo, da jo moramo tudi mi), deloma pa ga množijo iz zaklada svoje orientalske ali neorientalske fantazije. Saj ne rečem, da se da vsaka misel tako napisati, kakor kak matematičen stav. Ne, nikakor ne! Brez figur in primer se sploh ne da govoriti, saj tudi narod ne govori popolnoma suho. Pa kaj govorim, narod — niti trgovec ne more izhajati brez prenešenih pomenov. Toda so stvari, ki so za slovenska ušesa ne le zoprne, temveč tudi smešne.

Na primer: »V Novem Sadu se je odigral te dni v veslaškem klubu misteriozen umor ali samomor.«

Ali se zaveda tisti, ki kaj takega napiše, nezmisljenosti takega izražanja? Prav gotovo ne! Umor ali samomor, ki se odigra ni prav nobena nesreča in če bi se vsaka nesreča, nepravilna in še marsikaj drugega samo odigralo, in sicer po volji ljudi odigralo, bi bilo življenje prav prijetno, ker bi zlasti pri nas iz samih takih zabav in iz ploskanja sploh ne prišli. Toda vsa tragika povojnih razmer je baš v tem, da se umori in samomori le preveč dogajajo, odigravajo pa samo v gledališču. Kako pa v gledališču to napra-

vijo, ali dobro ali slabo, to se pravi tako, kakor se take stvari v življenju res dogodijo, ali ne, ne more nihče povedati, ne igralci, ne gledalci. Popolnoma realistično prav gotovo ne, ker bi sicer nihče ne ploskal. Sploh se pa pri umoru v gledališču ne ve, komu občinstvo ploska, ali morilec ali umorjenec! Pa to mi je prišlo samo tako mimogredé na misel.

Torej: umor se je zgodil, ne pa odigral. Prav tako iz igralskega žargona je francosko-nemška fraza: »vloga igrati«. Ta pa se ne piše samo, temveč jo splošno govore, in sicer celo prav preprosti ljudje, ker se jim tako spakovanje posebno imenitno in izobraženo zdi. Pa kadar se govori o ljudeh, naj bi že bilo tu pa tam, sicer pa ne. »To ne igra nobene vloge« se mi zdi spakovanje. Ali ni bolj lepo: »To je brez pomena«? Dr. A. Breznik ima v svojem slovenskem pravopisu: vloga; igrati vlogo (fr. jouer un rôle) slov. imeti pomen; n. pr.: Ptice igrajo veliko vlogo v stvarstvu, slov.: imajo velik pomen, so velikega pomena. Občutek imam, da pomen imeti francoskemu izrazu vendar povsod točno ne ustreza. N. pr.: Napoleon je igral veliko vlogo v zgodovini: je imel velik pomen v zgodovini, je bil velikega pomena. Zdi se mi, da je za Napoleona le premalo rečeno, da je bil samo velikega pomena, kajti on je bil res velik mož, ki je bil dolgo časa odločilna osebnost v svetovni zgodovini. V tem slučaju bi jaz rekel: Napoleon je bil velika osebnost v zgodovini. Če kdo ve kaj bolj šega, mu bom prav hvaležen, če me pouči. Omeniti pa moram, da ima »vloga igrati« v slovensčini postranski pomen, in sicer postranski pomen z ozirom na francosčino, kajti sam zase je ta slovenski postranski pomen

pri nas glavni. V slovensčini se — po mojem čutu — prav lahko reče: Nadvojvoda Friderik je igral v svetovni vojni veliko vlogo, kajti on jo je res samo igral, velikega pomena pa ni bil, velik mož pa še celo ne.

Prav tako, toda iz nasprotnih razlogov se tudi ne more reči: Kralj Peter I. je igral veliko vlogo v zgodovini osvoboditve Južnih Slovanov, kajti on ni igral samo take vloge, oziroma on te vloge ni samo igral, temveč je za našo osamosvojitve tudi res kaj delal in storil; tudi zanj je premalo, ako se pravi le, da je imel velik pomen za naše osvobodjenje. Tudi o njem se mora govoriti, da je bil velika osebnost v zgodovini osvoboditve Jugoslovenov. Isto, kakor za kralja Petra I., velja tudi za predsednika češkoslovaške republike, Masaryka.

Od »vloga igrati« prehajam na »delovati« in »delati«, kar se bo morda marsikomu čudno zdelo. Toda verjemite mi, da je med »vloga igrati«, kakor sem zgoraj razložil, in med »delovati« silno ozka zveza. Kajti vsi tisti, ki samo »delujejo« (a ne »delajo«) na primer za narod, tudi samo »vlogo igrarajo«. Besedo »delovati« smo si Slovenci skovali za nemško besedo »wirken«, ki se pa pravi po slovensko prav tako »delati«, kakor »arbiten«. Pa kakor drugod, tako smo morali tudi tu zaradi nemščine imeti dve besedi. Po pravici pa moramo reči, da smo za »delovati« prav lahko od srca hvaležni tistim, ki so ta izraz napravili, dasi ga niso iz resnicoljubnosti. Med »delovati« in »delati« je namreč res silen razloček, že po efektu. Kajti vsem tistim, ki so za narod delovali, se je dobro godilo na zemlji in po smrti so imeli sijajen pogreb. Tisti pa, ki so delali,

so imeli vse življenje s trnjem nastlano, godilo se jim je slabo ne samo materijalno, temveč tudi moralno. Toda tem se je prav godilo! Zakaj so tiho »delali« in ne na glas »delovali«? Ali niso vedeli, da je treba vsaki stvari reklamo napraviti? Mar bi bili posnemali kokoš, kakor so jo razni rodoljubi, ki so za narod na glas »delovali«, zase pa po tihiem »delali«. Saj so prav tako lahko opazovali kuro, koliko rahla, preden jajce znese, in koliko je šele kokodajskanja, kadar ga znese! Koliko kričeče reklame za malo jajce, koliko delovanja in kako malo dela! Koliko fraz in kako malo moštva!

Takih frazastih besed, kakor »umor se je odigral«, »vloga igrati«, »delovati« itd. se je razpelo silno dosti. Sem spadajo tudi »upih-niti življenja luč«, »pretrgati nit življenja«, »zdravniku ni preostajalo drugega, kakor da je konstatiral smrt« itd. Za tako prazno govorjenje imajo Gorenjci prav krepko in dobro primero, ki je pa iz dostojnosti ne morem napisati. Kadar čitam take kupe brez-pomembnih besed, mi je, kakor bi žvečil pocukrane polže. Vsem takim frazerjem naj bi bil za zgled šolarček, ki je imel v šoli nalogo, naj opiše »Našo hišo«. Jaz te naloge nisem videl, povedal pa mi jo je Oton Zupančič, ki jo je čital (ali ima morda še zdaj original). Začne pa se takole:

Naša hiša.

Naša hiša je bajta. Okrog hiše je dvorišče. Na dvorišču ima pes svojo hišo, da laja. Na dvorišču so tudi dreki in rože, ki jih trgamo. To je realist in kratkih besedi! Bojim pa se, da naloga v šoli ni ugajala! Toda: »Prid, zidar, se les učiti!«

(Dalje sledi.)

Dnevno koncerti:

V kavarni od 5 do pol 1 ure ponoči.
V kleti „ 6 „ 12 „ „
V restavraciji „ 7 „ 12 „ „
Ob nedeljah in praznikih zajutr-
kovalni koncert v restavraciji.

DAMSKA KAPELA

restavraciji „ZVEZDA“

Točna in solidna postrežba.
Prvovrstno vino, gorka in
mrzla jedila.

S priporočila

Fran in Roza Krapež.

Dnevne vesti.

PROPAGANDNI FOND ZA KOROŠKO.

Povdarjalo se je, da sta bila naša otroška lahkovernost v dobrohotnost posameznih vesleš in naša nesposobnost krivi nesrečnemu izidu. Res je to! Toda vsemu temu so se pridružile na slovenski strani žalobne še razne nepravilnosti pri fondu, ki je bil tedaj v Ljubljani na razpolago za plebiscitne svrhe, t. j. pri »Propagandnem fondu za Koroško«.

Po naših informacijah je bil ta fond protipravno prikrajšan za nad Din 1.000.000.— vsled manipulacij pri prodajah svinec iz takrat sekvestriranega meškega rudnika in sicer pri poslih, ki tvorijo del znane svinecne atere. Do dotacije je imel »Propagandni fond pogodbeno pravico«.

Te manipulacije so bile zagrešene s slovenske strani v času, ko smo Slovenci bili v najhujšem boju za slovensko Koroško in ko bi morali slovenski narod, kakor se je pred dnevi v istih pravilno povdarjalo s strani jugoslovenske Maticе: usmeriti »vse duševne in gmoine sile na koroško bojstvo«.

Z ozirom na bližajočo se končno rešitev koroškega vprašanja pozivljamo veliko zupanstvo ljubljanske oblasti kot upravitelja gornjega fonda, da varuje njega pravice!

In še nekaj: »Propagandni fond za Koroško« je v letu 1922 tedajni upravitelj, t. j. predsedstvo pokrajinske uprave za Slovenijo dalo brez pravega povišja naslov »Propagandni fond predsedstva pokrajinske uprave«. Javnost zeli vsekakor zvedeti, ali so bile dispozicije iz prekrščenega koroškega fonda tudi po tej neutemeljeni spremembi naslova porabljene za Koroško, ali vsaj za druge narodnoobrambene namene. Vsekakor pa zahtevamo v imenu javnosti, da fond, ki je bil ustanovljen za Koroško, ki je v to svrhu bil dotiran, in ki ima v isti nameni tirja še nad 1.000.000 dinarjev, ostane temu namenu ohranjen oz. da se ga temu namenu zopet povrne!

Obračamo se na vso javnost, naj podpre našo opravičeno zahtevo, da končno naši narodnoobrambeni »Propagandni fond za Koroško« dobi kar mu gre, in da se bo denar tega fonda uporabljal v one svrhe, katerim je iz vsega začetka namenjen!

Zadnja pot Ivana Sustersiča. Z vso pravico je mogel reči o sebi pokojni Ivan Sustersič, da se ni nihče tako vztrajno in tako uspešno boril proti liberalizmu, ko ravno on. Se z večjo pravico pa bi mogel reči, da se ni nihče vodil SLS tolikokrat k zmagi, ko ravno on. Na njegovi zadnji poti pa so ga spremljali v častnem številu njegovi nasprotniki, dočim ni bilo onih, ki so uživali plodove njegovih zmag, ki so podedovali po njem prednosti prve slovenske stranke. Le stara garda Sustersičevih osebnih prijateljev je polnoštevilno prišla in pokazala svojo zvestobo do svojega voditelja. — Iz Miklošičeve ceste je krenil sprevod, kjer so mogočne stavbe živi spomeniki Sustersičevega dela za SLS in vendar ni bilo v sprevodu niti enega klerikalnega društva in niti ene korporacije. Le »Ljubljana«, ki je poskrbela za žalostinke, je bila častna izjema. — Ni bil pogreb Ivana Sustersiča tak, kakor bi bil leta 1914, ko je vse v SLS absolutno priznavalo njegovo vodstvo in tudi tedaj, ko je govoril svoj znani unionski govor. Toda zato je bil Sustersičev pogreb iskren, kakor ga redko doživlja politiki, ki je prehodil tako pot kot dr. Sustersič. Vsi, ki so ga spremljali, so storili to, da izkažejo zadnjo čast moži, ki je bil velik, ki je bil delaven in sposoben kakor le redko kdo. Da si je to spoštovanje nazaj pridobil dr. Ivan Sustersič, večletni izgnanec, je bila njegova zadnja zmag, ki ga je zvesto spremljala na njegovi zadnji poti.

— Kdo je pravi? V »Jutru« se obregne seveda neki »radikal« ob oklie Mestnega odbora Narodne radikalne stranke v Ljubljani za Koroški dan, češ, da se ne ve, če je ta Mestni odbor pravi, ker da v Ljubljani obstojta menda še dva taka odbora. Predvsem bodi konstatirano, da noben član radikalne stranke ob današnjem političnem položaju ne more imti kake zveze z glavnim glasilom SDS, da torej »radikal«, ki se oglašuje v »Jutru«, ni in ne more biti član radikalne stranke. Ker pa bi »Jutro« rado v kalnem ribarilo, mu bode povedano, da je smešno dvomiti o notoričnih dejstvih. Notorično pa je, kar izpričuje tudi glavni odbor NRS v Beogradu, da je Mestni odbor, ki mu predseduje dr. Ravnihar, edino legalna organizacija NRS v Ljubljani. Za to vprašanje so mero-dajni edino le strankini statuti in ti govore čisto jasno, da mora v mestu, kakor je Ljub-

ljana, biti samo en Mestni odbor, da more člane sprejemati in jim izdajati legitimacije samo ta Mestni odbor in nihče drugi, da morejo v okrožju Mestnega odbora eksistirati samo pododbori, ki jih dovoljuje in priznava Mestni odbor. Stvar ne potrebuje daljnjega pojasnila. »Kolobocij« bi pač radi napravili neki agenti SDS, pa se jim ne bo posrečila, ker se oni maloštevilni radikali, ki so se bili pustili speljati tem agentom na led, so pričeli uvidevati, da so bili le »kašperle« na nitih voditeljev SDS. V radikalno stranko se povrača discipliniranost in solidarnost, ki bosta ljudem a la »Jutrovemu« radikalu postali še prav zelo neprijetni.

— Nov most v Mariboru. Kakor poročajo, podvzame občina Pobrežje skupno z interesi mariborskega predmestja Melje akcijo za zgradbo mostu, ki bo vezal Melje s Pobrežjem. Sedaj je tam samo brod, ki pa ni prikladen za transport blaga, ne glede na to, da je, posebno, kadar Drava naraste, nevarna. Sploh je pa res, da za Maribor samo doseđanji edini most ne zadostuje.

Ne kupite

predno si ne ogledate velike
izbire zimskih oblek in
ulstrov pri
JOS. ROJINA, Ljubljana
Interesente vabimo na ogled.

— Zadržna šola na Drž. dvorazredni trg. šoli v Ljubljani. Kongresni trg št. 2, se prične dne 3. novembra 1925 in bo trajala do Velike noči 1926. Vpisovanje se vrši dne 3. novembra od 9. do 11. ure dopoldne, redni pouk pa se prične dne 3. novembra ob 14. uri in se bo vršil vsak delavnik od 14. do 19. ure. Pogoji za sprejem je dovršena osnovna šola in dopolnjeno 16. leto starosti. K vpisovanju je treba prinesiti: knjižni list, zadnje šolsko spričevalo in 20 Din vpisnine. Solnine ni nobene. Šolskih knjig ni treba kupovati nobenih. Ako bi bilo priglašencev preveč, imajo prednost tisti, ki ostanejo na posestvih svojih starišev. Pismene prijave sprejema tudi pred 3. novembrom ravnateljstvo.

— Zopet eden od Čaruginih roparskih tovarišev v rokah pravice. Te dni je bil aretiran v Čadjačevih glasoviti razbojnik Joža Matasid, eden od članov Čarugine tolpe. Lopova so zasledovale oblasti že pet let. Priznal je, da se je udeležil večine Čaruginih roparskih pohodov, med drugim tudi umora nekega orožniškega narednika.

— Morilec svojega brata. V Sebanji vasi pri Brežicah se je odigrala te dni krvava rodbinska tragedija. Posestnikov sin Miha Soko, ki se je vrnil pred dvema leti iz Amerike, je prišel radi tatvine v ječo. Ze popreje se s svojim mlajšim bratom Tonetom, ki je doma gospodaril, ni dobro razumel. Odkar je pa prišel iz ječe, je živel z njim v večnem prepiru. Trdil je namreč, da ga je spravil mlajši brat po nedolžnem pod ključ. Radi tega je prišlo te dni, kakor že večkrat, med bratoma do hudega prepira, ki je končal s tem, da je pričakal Miha svojega brata v gozdu ter oddal nanj dva strela. Tona je imel še toliko moči, da se je privlekel do očetovske hiše. Ko je Miha videl, da je brat še živ, je pograbil kol ter bil z njim svojega brata toliko časa po glavi, dokler ni izdihnil.

— Aretacija falzifikatorjev kolekov. Ze dalje časa so krožili po Zagrebu ponarejeni koleki, ne da bi se bilo posrečilo oblasti emirati ponarejevalce. Končno je bila zagrebška policija meseca septembra obveščena, da prinaša falzifikate v Zagreb neki »Mitac«. Par dni na to je bil »Mitac« v zagrebški gostilni »Zvonimir« aretiran. Pri njem so našli 67 pol ponarejenih kolekov. Vsaka polja je obstojala iz 50 komadov kolekov po 250 Din, skupna vrednost je znašala torej nad 2.000.000 Din. Aretovanec je izjavil, da se piše Mita Hubat ter da je dobil koleke od nekega Deziderija Rahna na Dunaju. Pomnil je, da so tiskani falzifikati najbrže v Budimpešti. Po dolgotrajnih poizvedovanjih je bilo ugotovljeno, da je Kuat lagal. Medtem pa je zaplenila policija par brzojavk, ki sta jih poslala Kubatu neki Nikola Ivančič in neki Stevo Lončarevič. Ivančiča so kmalu nato aretirali v nekem hotelu. Priznal je, da se piše v resnici Josef Offenbacher ter da je brezposeln bančni uradnik iz Budimpešte.

Oblačila

za gospode in dečke se

kljub vsemu

najugodnejše kupijo pri

J. MAČEK, Ljubljana

Izpovedal je dalje, da ga je zapeljal Kubat k prodaji ponarejenih kolekov, dejal je pa, da ne ve, odkod izvirajo falzifikati da pa sumi, da bi utegnili dati o tem pojasnila trgovcu s papirjem Leo Richter in neki Baruch na Dunaju. Vsled tega je poslala policija Baruchu fingiran telegram, naj pride v Zagreb. Baruch je prišel. Nastanil se je v hotelu »Esplanade«, toda še isti večer je zopet izginil. Kmalu nato je policija aretirala četrtga ptička nekega Nikolo Opaznico. Glavno, za kar gre, je pa, da se eruirja še tiskarna, ki je fabricirala falzifikate. Sprico spretnosti dunajske policije se bo najbrže tudi to v par dneh posrečilo.

— Neprijetno srečanje v kinu. Če imaš dektivino za ženo, ne da bi vedel za to njeno svojstvo, imaš lahko velike sitnosti. O tem se je prepiral te dni oslovski mešan Jorgen Kushman. Ta mož je šel nekega dne v kino, kjer je dobil sedež poleg neke žene. Ni trajalo dolgo in ogovoril jo je. Pogovor je začel s tem, da jo je prosil, da bi mu razložila vsebino prvega dejanja. Žena mu ni odgovorila. Misleč, da je gluha, postal nekoliko preveč intimen in jo je nadlegovati z galantnimi ponudbami. Nenadoma pa mu je prisilila žena strahovito zausnico, ga zgrabila za vratnik in vlekla v čakalnico. Tam je šele opazil, da ima opravka s svojo lastno ženo, ki je bila vrhu tega v službi kot detektiv. Sedaj teče tožba na ločitev zakona.

— 60letna morilka. V neki vasi blizu Udine v Italiji je zaklala te dni 64letna Ermenigilda Joschiani 60letno Amalijo Degano. Stara Degano je imela dva sina železničarja, ki sta jo izdrževala. Eden od sinov je kupil od Joschianijeve bajto. Dočim je zadrževal on, da je Joschianijevo popolnoma izplačal, je trdila ženska, da ima »zgovorjeno« dosmrtno brezplačno hrano. Degano ji je hrano res dal, dokler ni prišla končeno te dni pijana domov, nakar je nastal med njima hud prepir, ki je končal s tem, da je vogel Degano staro ko na cesto. Drugi dan se je ženska vrnila, poklicala staro Degano pred hišo ter jo zaklala z dolgim kuhinjskim nožem.

— Znan ruski revolucionar umrl. V Leningradu je umrl te dni v starosti 64 let Mihael Novorusski, ki je bil svoječasno 18 in pol leta zaprt v znani schliasselsburški trdnjavi. Novorusski se je namreč udeležil leta 1887. v družbi Leninovega brata Aleksandra Uljanova ponesrečenega atentata na Aleksandra III. Uljanov je bil radi tega usmrčen. Novorusski pa obsojen na dosmrtno ječo. Revolucija iz leta 1905. ga je osvobodila, odtedaj je živel samo za znanost in izobrazbo ljudstva. Pokopan je bil zelo slovesno na državne stroške.

— Samomor radi alimentacijske tožbe. Kakor poročajo iz Novega Sada, se je ustrelil v Pašičevem hišni posestnik Nagy iz nenavadnega vzroka. Tožila ga je namreč mlada deklica radi očetovstva. To ga je do smrti potrla.

— Dobro premišljen samomor. V Mariboru se je obesil železničar Ivan Podlipnik. Predno je izvršil samomor, se je čedno obril in skopal ter oblekel svojo najlepšo obleko. Da je bila stvar bolj sigurna si je prerezal še žile, nakar se je šele obesil.

— »Katica«, pravi gospodinja služkinja, »danes imamo veliko perila, da mi ne rabiš drugega mila kot »Gazela«.

— Naš vsakdanji kruh bodo postale »Pe-katete« med našim narodom. To prerokujemo lahko, ker vidimo, kako jih vsestransko hvalijo. Na razpolago je nebroj različnih vrst za juho in prikuho.

Ljubljana.

1 — Izročitev odlikovanj. Predvčeršnjim popoldne ob 17. uri je izročil v slavnostno okrašenem lokalu gostilne Kavčič mestni gent dr. Puc odlikovanji načelniku gostilničarske zadruge v Ljubljani g. Fran Kavčiču in tajniku iste zadruge g. Ante Pintarju, in sicer prvemu red Sv. Save V. razreda in drugemu zlato kolajno za državljanske zasluge. Odlikovancema so čestitali številni zastopniki raznih uradov in korporacij, nakar se je vršil banket.

1 — Znižanje cen kruhu v Ljubljani. Z dne 12. t. m. se zniža cena kruhu v Ljubljani sledeče: 1 kg belega kruha 5.50, pol kg 2.75, 23 dkg 1.25 Din; 1 kg črnega ter rženega kruha 4.50 Din, pol kg 2.25, 23 dkg 1 Din. Cena žemljam ostane ista, kos po 50 par. Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani, dne 9. oktobra 1925.

1 — Izgubljeni dežniki na Vodnikovem trgu. Mestno tržno nadzorstvo ima shranjenih več dežnikov in denarnic, ki so se izgubili na Vodnikovem trgu ter pozivlja njihove lastnike, da se oglasijo v pisarni na Vodnikovem trgu ob enajstih dopoldan.

Stojišča po 4 Din, dijaki po 2 Din. Vstopnice vsen vrst je dovolj na razpolago.

Javno zborovanje za Koroško se vrši jutri v nedeljo ob 11. uri dopoldne na Kongresnem trgu. Po zborovanju se izroče sklenjene resolucije velikemu županu ljubljanske oblasti. Te resolucije poneso na vlado jugoslovenska Matica, spremljana od vseh zborovalcev. Sprevod krene izpred univerze po Wolfovi in Presernovi ulici, Aleksandrovi in Bleiweisovi cesti do vladne palače in na to po Rimski cesti in Vegovi ulici nazaj pred univerzo. V sprevodu naj bo vse kar misli in čuti narodno v Ljubljani. Obcestni gledalcev si prireditelji ne žele. Rediteljstvo prevzamejo člani narodnih društev. Sprevod naj bo največjastnejša in najdoslednejša manifestacija za koroško Slovence!

Mladinska predstava v dramskem gledališču ob priliki »Koroškega dne«. V nedeljo ob 3. uri popoldne je v drami prva vprizoritev nove mladinske igre, ki jo je spisala gđe. M. Grošljeva »Pravljica bodočnosti«. Igro izvajajo pod vodstvom pisateljice in režiserja Lipaha gojenke ženske gimnazije in licejske osnovne šole. V nji nastopi tudi balet mladine, ki ga je nastudirala solo-plesalka narodnega gledališča gđe. Tuljakova. Pri tej mladinski predstavi sodeluje tudi pevski zbor državnih učiteljskih pod vodstvom skladatelja Emila Adamiča in pa orkestar. Igra je izredno ljubka in polna lepe domorodne vsebine. Starši, pripeljite svoje malčke na to prireditve. Predprodaja vstopnic pri dnevnih blaginji v operi.

»Koroška razstava«. Ob priliki obletnice koroškega plebiscita je otvorjena v Ljubljani »Koroška razstava«, na kateri je razstavljeno obilno gradivo, ki se nanaša na koroško Slovenijo in na plebiscitno delovanje. Razstavljena je vsa slovenska in velik del nemške propagande. Razni zemljevidi in diagrami nam nazorno pojasnjujejo razna ljudska štetja, slovensko posest, naše kulturno življenje na Koroškem in drugo. Razstavljene so narodne noše in krajevne slike, ki kažejo čudežno lepoto koroške Slovenije. Na tej razstavi je zbrana skoro vsa literatura, ki je izšla o Koroški, skratka, razstavljenih je toliko in tako zanimivih predmetov, da more vsak obiskovalec dobiti jasno sliko o Koroški. Razstava je v Narodnem domu v Ljubljani, odprta v soboto od 2. do 5. ure, v nedeljo od 9. do 5. ure popoldne. Vstopnine ni, pobirajo se le prostovoljni prisilni v svrhu kritja stroškov. Razstavno gradivo sta zbrali Jugoslovenska Matica in Orjuna Sv. Peter - Moste. Občinstvo opozarjamo, da je razstava v pritličju Narodnega doma in ne kakor je bilo prvotno plakativno v St. Peterski vojašnici.

Na kaj nas spominjajo zeleni plakati po Ljubljani? Da je danes v soboto zvečer ob 8. uri v »Unionu« »Koroški večer« z bogatim vspeedom in da je dolžnost nas vseh, da ga posestimo v največjem številu. Unionska dvorana mora biti danes polna, do zadnjega kotlička. To zahteva ljubezen do koroških Slovencev.

Narodne dame prirede v nedeljo dopoldne od pol 9. ure do 1. ure popoldne po mestu zbiralni dan na korist koroških Slovencev. Prodajali se bodo posebni znaki. Najmanjši prispevek 1 Din. Naj ne bo Ljubljancina, ki ne bi nosil v nedeljo dopoldne tega znaka.

Podružnica Jugoslovenske Maticе v Trbovljah obhaja s sodelovanjem vseh kulturnih in nacijskonalnih društev, dne 11. oktobra 1925, spomin na zgubljeni koroški plebiscit. Protest se vrši na sledeči način: 1. Ob 8. uri dopoldan zbirališče društev in občinstva pred rudniškim gasil. domom na Vodi. 2. Ob 9. uri dopoldan manifestacijski protestni pohod z godbo od rud. gasil. doma do lipe »Svobode« na trgu pred cerkvijo. 3. Sv. maša za padle vojske v bojih na Koroškem ob 10. uri. 4. Po sv. maši se vrše na trgu pred cerkvijo deklaracije, govori, petje koroških pesmi in godba igra narodne komade. 5. Pohod nazaj do rudniškega gasilskega doma. Popoldan istega dne se vrši akademija v Sokolskem domu in v Društvenem domu, kjer se bodo ob tej priliki pobirali prostovoljni prispevki v korist Jugoslovenske Maticе. — Vabimo občinstvo, da se te protestne manifestacije udeleži v čim večjem številu, da s tem dokažemo, da nismo še pozabili na brate okraj Karavank in da glede Koroške še ni izrečena zadnja beseda.

Podružnica Jugoslovenske Maticе v Kočevju priredi v soboto 10. t. m. s sodelovanjem vseh kulturnih društev »Koroški dan« v hotelu »Trst«. — Odbor.

SVOJEMU CLANSTVU!

V soboto, dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer priredi Jugoslovenska Matica v spomin na nesrečni koroški plebiscit svecano akademijo v dvorani »Union«, v nedeljo 11. t. m. pa javno zborovanje pred univerzo na Kongresnem trgu.

Pozivamo Vas, da se tako akademijo, kot manifestacijskega zborovanja udeležite v čim večjem številu.

V torek 13. t. m. pa priredimo v društveni čitalnici v Narodnem domu svoj koroški večer, na katerem predava brat dr. J. C. Oblak. Začetek predavanja točno ob pol 9. uri zvečer.

Zdravo!

Odbor »Ljubljanskega Sokolca«.

Širite „Nar. Dnevnik“.

ELITNI KINO

MATICA

Telefon 124.

Predstave ob: 4. 7. 9.

v nedeljo ob: 3. 5. 7. 9.

Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah

VIII. veliki Gaumont-film

JUDEx

Senzacionalni pustolovni-kriminalni in ljubavni vefilm v 26 dejanjih, po romanu LOUIS FEUILLAD-a, pisatelja vseh do sedaj pravdanih Gaumont-filmov. — Vsobina je polna vsakovrstnih zapletljiv, ljubavna, romantična, pustolovna ter nas drži v napetosti do konca. — To delo, kjer nastopajo prvovrstni francoski igralci — znani iz doseđanjih Gaumont-filmov — se predvoja v dveh delih.

Observer:

Naša orientacija.

MED ZAPADOM IN MOSKVO. — POLITIKA ZAMUJENIH PRILIK. — SEDM LET JALOVE ZUNANJE POLITIKE. — NOVI MOMENTI IN URAVNOSTREŽENJE BALKANSKIH SIL.

Končno je naš zunanji urad zapustil kotiček rezerve in je v posebnem komuniqueju priznal, da se je jugoslovski poslanik v Berlinu, g. Zivonji Balugdić, — znani avtor berolinskih pism v »Politiki«, ki se podpisuje s tremi zvezdicami — »privatno razgovarjal« s Čičerinom o priliki njegovega prihoda v glavno mesta nemške republike. Naša politična javnost je vse premalo vzgojena, da bi mogla presojati važnost tega priznanja v zvezi z nedavnimi dogodki naše notranje in zunanje politike. Predvsem bo treba uradno poročilo zunanjega ministrstva nekoliko skorigirati. Gora se do danes še ni približala Mohamedu in ne moremo se zvesti v bujno fantazijo gotovih ljudi, ki so morda v duhu videli, kako se je mudilo g. Čičerinu v poslopje naše berolinske delegacije, da odda pri g. Balugdiću svojo vizitko in ga pri tej priliki prav vljudno povpraša, če je beograjska vlada že blagovolila spreminiti svoje doslej tako nedopustljivo stališče napram sovjetski Rusiji. Priznati je treba, da je g. Balugdić že od nekaj zagovarjal sporazum s sovjetsko Rusijo in v tem oziru je pokazal diplomatske kvalitete, ki ga naravnost usposabljajo za bodočega poslanika v Moskvi. Toda v Beogradu niso imeli za njegove predloge nikakega smisla in so ustregli njegovim ambicijam glede pomirjenja z Rusijo le v toliko, da je bil premeščen iz Aten v Berlin, ki velja v gotovem oziru za okno, skozi katero lahko vidiš tudi v Moskvo. Da je g. Balugdić na tem mestu deloval neumorno na izgradbi svojega življenjskega načrta, ni težko uganiti, in v tem oziru mu morajo biti vsi prijatelji vzhodne orientacije v naši zunanji politiki iz dna srca hvaležni.

Kontakt med predstavnikom Beograda in ljudskim komisarjem za zunanje zadeve, Čičerinom, je alarmanten znak, da prehaja naša zunanja politika z vihrajočimi zastavami v smer srednje-evropsko-vzhodne orientacije. V zadnjem času se je izkazalo, da Beograd ne reagira več v toliki meri na migljaje iz Pariza in Londona. To se je pokazalo zlasti v Zenevi, kjer so se Nindičeve aluzije na balkanski pakt in razna srednjeevropska vprašanja smatrala že kot znamenje, da si beograjska politika radi svojih nastajajočih koncepcij ne želi več tiste intenzivnosti v odnosih do zapada, kakor je prevladovala v prvih letih po sklenitvi pariškega miru. Po vsem tem stojimo pred dejstvom, da išče naša zunanja politika izhoda iz izolacije, v katero smo prispeli po zaslugah notranjepolitičnih činiteljev. Ne da se utajiti resnica, da je radikalna stranka pod pritiskom vseh iz rapskega pakta izvirajočih okoliščin zanemarljiva gospodarske aspiracije Jugoslovenstva na Jadranu ter da je pred sporazumom s Hrvati posvetila vse svoje ekspanzivne sile solunskemu izhodu, kjer sta v danem momentu trčila italijansko-grški, torej skupni egejski interes in mladi srbski ekonomski imperijalizem, ter se bosta najbrže razblinila v kompromis, ki bo zadovoljil ljubosumnost Italije, v ostalem pa ne bo škodovala niti Grški in ne Jugoslaviji. Sedaj je prišlo v Beograd spoznanje, da italijanski načrti na Balkanu niso pravilnica in da je skrajni čas, upreti se na en ali drugi način »mirni osvojevalni taktiki rimske diplomacije. Po sedmih letih pretežne jalove zunanje politike vidimo, da se moramo neke nasloniti, če hočemo omejiti italijanski rastoči upliv na balkanskem polotoku. Tiste Rusije, ki jo je v Beogradu svoj čas zastopal dober in inti-

men prijatelj g. Pašića, Hartwig, ni več. V osmo leto že stopa Rusija, do fundamente preoblikovana in v svoji socialni strukturi popolnoma izpremenjena, toda v Beogradu so nekaj časa mislili, da bo Evropa že neka-ko brez Rusije in delno utemeljena kljubovalnost zapada napram sovetom je navdahnila beograjsko politiko z načelno antipatijo napram vsemu, kar je v zvezi z današnjo Rusijo. Potovanje g. Radića v Moskvo je beograjske kroge le še bolj utrdilo v kampanji proti Rusiji in znano je razen tega dejstvo, da je naša država izplačevala iz raznih fondov beguncem carske Rusije neprimerno visoke, če ne najvišje podpore in subvencije.

Ta politika je bila, če morda prištejemo našo nesrečno roko v bolgarskih zadevah (smrt Stambolijskega še ni pozabljena) po svojem bistvu protinacionalna politika. V Beogradu niso hoteli priznati, da je doživela naša država v Rapallu, Santi Margheriti in Nettuno poraz za porazom in da je žela le Italija. Mi smo dali, kar je še bilo na Jadranu razpoložljivega in če se vprašamo: kaj smo dobili? je bolje, da na to vprašanje ne odgovorimo. Od tržaškega kongresa, na katerem so Italijani proglasili sveto gospodarsko ekspanzijo na Balkan, pa vse do današnjega dne se je morala naša politika na celi črti umikati pred navalom italijanske diplomacije. Jugoslavija pa ni imela velesile, ki bi ji krila hrbet in jo vsaj enkrat spravila v tak položaj, v kakršnem se nahaja Nemčija, recimo po Čičerinovem prihodu v Berlin. Francija se nas je spomnila navadno tedaj, kadar je imela polne zaloge starega orožja in nam pri vsej naklonjenosti do našega naroda ni mogla izposlovati ugodnejših pozicij na Koroškem in se ni marala vtikati v italijansko interesno sfero.

Naša zunanja politika po svetovni vojni je hotela s par krepkimi potezami zarisati smernice bodočemu razvoju na Balkanu. To se ji, kakor smo videli, ni posrečilo. Je to priznanje, ki temelji na dejstvih in ni prav nič nečastno. Spoznavajmo svoje pogreške, učimo se iz preteklosti in ne udajajmo se cenim iluzijam, da je mogoče z rožljanjem sablje uplašiti ono diplomacijo, ki se ravna po načelih, katere je Macchiavelli zarisal v svojih »Discorsis«. Imamo dobro armado, ali naša diplomacija se ne more niti najmanj primerjati z italijansko. Tam so stare izkušnje, tradicije, šole, dočim smo tavalj do danes pri nas do vratu v morju hipotez in krivih zaključkov.

Sedaj ko se pripravljamo na vzpostavitev diplomatskih odnosov z Rusijo, morajo pasti vsi oziri sentimentalnosti. Rusija dela slovansko politiko in sam Ljening je nekeje zapisal, da je ponosen na svoje rusko pokolenje. Mnenje o sovetih je lahko različno, mi pa v tekmi za naklonjenost velikega slovanskega naroda ne smemo ostati v ozadju. Beograjski caristi bodo sicer morali izprazniti poslaniško palačo nasproti kraljevskemu konaku, carskega orla bodo sklesali s fasade, in na drugo bo zavihrala rdeča zastava sovjetske federacije. To znamenje v ulici Kralja Milana bo za nas mnogo manj ponižujoče kakor pa etapno napredovanje neke politike, ki smatra celi Balkan kot svojo dobrodošlo kolonijo. Odpirajo se nove perspektive slovanske politike na Balkanu. Jugoslavija, v pristranih odnosih z Rusijo, šele bo postala činitelj in edino v zavezništvu z Rusijo bo mogla igrati njej pripadajočo vlogo na Balkanu.

Prosveta.

VOĐSTVA V PORTRETNI RAZSTAVI. V

soboto popoldne ob štirih vodi g. konservator dr. F. Stele. V nedeljo ob pol enajstih popoldne vodi g. dr. F. Mesesnel. Razstava se zapre nepreključno v četrtek in ponovno vabimo cenj. občinstvo na obisk.

Razstavo arhitekture in kiparstva priredila v Jakopičevem paviljonu inženjer arh. Dragutin Fatur in akad. kipar Tine Kos. To bo prva tovrstna razstava v Ljubljani oziroma v Jugoslaviji sploh, ki obeta po svoji zasnovi in predpripravi nuditi vsestranski vpogled v hotenje arhitekture in kiparstva naše dobe. Otvoritev se vrši v nedeljo 18. t. m. ob 10.30 popoldne z istočasnimi tolmačenjem razstavljenih umetnin.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

11. oktobra (nedelja) ob 3. uri popoldne: »Pravljica bodočnosti«, mladinska predstava. — Izven.
11. oktobra (nedelja) ob 8. uri zvečer: »Periferija«. — Izven.
12. oktobra (ponedeljek): »Zimska pravljica«. — Red A.

13. oktobra (torek): Zaprt.
14. oktobra (sreda): »Pegica mojega srca«. — Red C.

15. oktobra (četrtek): »Ifigenija na Tavridi«. — D.
16. oktobra (petek): »Periferija«. — Red F.
17. oktobra (sobota): »Pegica mojega srca«. — Red B.

18. oktobra (nedelja): »Zimska pravljica«. — Izven.
19. oktobra (ponedeljek): »Periferija«. — Red E.

Opera:

Začetek ob 20. uri zvečer.

11. oktobra (nedelja): »Mrtve oči«. — Izven.
12. oktobra (ponedeljek): Zaprt.
13. oktobra (torek): »Manon«. — Red B.
14. oktobra (sreda): »Aida«. — Red E.
15. oktobra (četrtek): Zaprt.
16. oktobra (petek): »Mrtve oči«. — Red A.
17. oktobra (sobota): »Hoffmannove pripovedke«. — Red C.
18. oktobra (nedelja): »Narob - Povratak«. (premijeri). — Izven.
19. oktobra (ponedeljek): Zaprt.

Proslavite „KOROŠKI DAN!“

Dopisi.

Lasko. Pred enim letom že je vložil klub občinskih odbornikov Gospodarske stranke v Lasko na srezkega poglavarja ugovor proti veljavnosti neke občinske seje, ker k izpodbijani seji niso bili povabljeni vsi občinski odborniki. Gospod glavar se še ni odločil. Sedaj pa že 6 mesecev nimamo občinske seje, da bi si se morala po zakonu vršiti občinska seja vsaj vsake 3 mesece. Pri takem poslovanju se ni čuditi, da vlada med občinskimi odborniki silna nevolja. Če se imenovane točke ne rešijo takoj, zahtevamo zaradi vpostavitve reda razpust občinskega odbora in razpis novih občinskih volitev, kjer nam bo dana možnost, izbrati si može, ki bodo v občinskem gospodarstvu tudi delali.

Trbovlje. V nedeljo se je vršilo tu obrtniško zborovanje, proti čemur nimamo seveda nič ugovarjati. Želimo pač obrtnemu stanu vsestranskih uspehov. Odločno si pa prepovedujemo zanašati v obrtniško stanovsko organizacijo politiko. Gospodje ne smejo nikdar pozabiti, da se nahajajo med obrtniki pripadniki vseh političnih strank. Nam se dozdeva, da ima gospod Rozin pri obrtniški organizaciji prav malo uspeha.

LAJŠANA PLAČILA ZA

BLEKE DAJE

BERNATOVIĆ.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,

dne 9. oktobra 1925.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 80; loter. drž. renta za voj. škodo den. 310, bl. 312.50; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 24; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 24; Celjska posojilnica den. 201, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka den. 220, bl. 240; Merkantilna banka den. 100, bl. 104; Kreditni zavod den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne den. 123, bl. 126; Trboveljska den. 348, bl. 358; Združene papirnice Vevče den. 120; »Nihag« den. 165, bl. 180; »Sešir« den. 128, bl. 148.

Blago: Trami, monte, po noti, feo meja 1 vag., den. 320, bl. 320; frize, od 4—10 cm, od 25—60 cm, feo meja bl. 1300; breza, od 10—30 cm prem., feo meja bl. 400; bukova drva, 1 m dolž., suha, feo nakl. postaja, 2 vag., den. 17.50, bl. 17.50; pšenica domača, feo Ljubljana den. 255; kuruza medjim., nova, na solnec sušena, feo Čakovec bl. 210; kuruza okrogla, drobna, zaduhla, par. Ljubljana den. 190, bl. 195; kuruza nova, okt., nov., dec., 100 odst. kase pri sklepu, par. slav. post. bl. 122.50; kuruza nova, umetno sušena, par. sremska postaja, 1 vag., den. 162.50, bl. 162.50; kuruza stara, rumena, zdrava, suha, rešet., par. sremska postaja, 1 vag., 185, bl. 185; fižol mandolon, feo Ljubljana den. 295; fižol prepelčar, feo Ljubljana den. 345; fižol ribničan, feo Ljubljana blago 315; fižol beli, prebrani, baranjski, v vrečah po 100 kg, glasom vzorca, feo Postojna trs. bl. 300.

BORZE.

— Zagreb, 9. oktobra. Devize: Newyork ček 55.97—56.57, London izplačalo 271.88 do 273.88, Pariz 259.5—263.5, Praga 165.94 do 167.94, Curih 1082.6—1090.6, Amsterdam (zaključek 2272.5), Dunaj 788.8, Bukarešta 25.75 do 26.75, Berlin 1835—1845.

— Cuih, 9. oktobra. Beograd 9.18, Newyork 518.625, London 25.115, Pariz 24.04, Praga 15.375, Milan 20.76, Varšava 86, Bukarešta 2.485, Dunaj 78.10, Budimpešta 0.007260.

Kje se kupi?
le pri trdki
JOSIP PETELINC
Ljubljana

BLIZU PREŠERNEGA SPOMENIKA OB VODI
najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno
rabo, svetovno znanih znamk
„GRITZER“, „ADLER“, „PHONIX“
Isto tam posamezne dele za stroje in kolosa,
igle, olje, jermena, pnevmatika, Pouk o vezo-
nju na stroj brezplačen! Večletna garancija!
Na veliko! Na malo!

× Ljubljanska posojilnica r. z. z. o. z. v Ljubljani. Mestni trg štev. 6 je imela od 1. januarja do 1. oktobra t. l. sledeči denarni promet:

Vplačanih vlog	Din 1.984.150-44
Izplačanih vlog	Din 1.150.256-79
Izplačanih posojil	Din 1.304.801-04
Vrnutih posojil	Din 559.331-04
Stanje vlog 1. oktobra t. l.	Din 2.214.368-60
Celoletni promet t. l.	Din 6.644.238-67

Hranilne vloge obrestuje od 1. oktobra t. l. sledeče: vloge brez odpovedi po 6%, vloge na trimesečno odpoved po 8% in vloge na šestmesečno odpoved po 10%.

× Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 16. oktobra t. l. po nudi za dobavo zveznih vijajnih spon za žično vrv ter za dobavo prepojenih brzojavnih drogov. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. Vri- le se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 23. oktobra t. l. pri intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki glede dobave ovs. Dne 28. oktobra t. l. pri intendanturi komande III. armijske oblasti v Skoplju glede dobave 100 komadov železnih sodov za petrolej. Dne 2. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 48.900 komadov strešnikov in 206.000 komadov opeke. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesno na vpogled.

ZAVAROVANJE ZA SLUČAJ STAREGA DEVISTVA.

Nezgoda, starost, smrt se smatra takorekoč za udarec usode. V svrhu paraliziranja teh udarcev usode je bilo uvedeno že davno zavarovanje. Hud udarec usode pa je navadno, vsaj za ženski spol, neprostovoljen celibat, ali po domače rečeno neprostovoljno »staro devištvost«. Zoper to zlo doslej ni bilo zavarovanja. Sedaj pa prihaja iz Amerike vest, da je bila tam ustanovljena delniška družba z velikim kapitalom, ki hoče temu nedostatku od pomoči — vsaj tam. Ta družba zavaruje ženske torej zoper neprostovoljen celibat. S tem je začela. Da bo pa nudila tudi moškim kaj, bo ustanovila najbrže oddelek za moške, ki jih bo zavaroval za slučaj neprostovoljne poroke.

Prvi oddelek vsekakor že funkcionira ter dela krasne kupčije.

Iz statuta povzamemo:

Zavarovalna vsota se izplača z doseženim 40. letom. Zavaruje se lahko vsako žensko bitje od 1 leta starosti do 39. Vdove in ločene ženske se smatrajo enake devicam.

Če se zavarovanja poroči, ji seveda ni treba plačevati nobenih premij več, vplačano zapadejo.

Za zaračunanje premije je fiksirana posebna razpredelba po razredih:

Prvi razred pomeni: Zakon skoraj siguren, drugi: precej verjeten, tretji: verjeten: četrti: neverjeten, peti: zelo neverjeten, šesti: skrajno neverjeten. Uvrstitve kandidatnin v razrede je naloga komisije, obstoječe iz enega moškega in enega ženskega eksperta družbe. Pri uvrstitvi so merodajne osebne lastnosti, lepota, starost, premoženje itd.

Prišel je žid v Ljubljano, je mislil, da v zaspano prinesel bo novost.

Ponujal laške fige in razne migomige, — kdo mara za norost?

Ponujal je mazila, sleparska razna mila, a kupil nihče ni!

Pri nas »GAZELA« milo si svet je pridobilo, vse drugo nam smrdi!

Saj je svetovnoznano napravilo Ljubljano, zato ga vse časti!

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posebnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. — Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552

oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Tega jim sicer niso tako naravnost rekli, a brati jim je bilo iz oči.

Vsi ti ljudje so že poznali avtomobile in niso mogli razumeti, da taki potniki nimajo denarja. Tudi šek ali menico bi bili vzeli. Prav v teh krajih kroži mnogo takih papirjev. Celo v sredini Afrike zamenja vsak trgovec, vsak prekupovalč s sužnji ček ali menico. Časih je kar čudno, kaj vse človek doživi in vidi v tem oziru. Tak Arabec, ki izgleda kot divjak, ve prav dobro, ali je papir dober ali ne, izplača takoj denar — seveda odtegne precejšnje procente.

Treba je zato najprej kreditnih pisem, ki jih pa Leonor ni imela.

Sedaj so že odprli zadnjo konzervno dozo s sadjem. Vsakdo bo menil do bi se v Indiji potniki vendar lahko preskrbeli s sadjem, pločevinaste doze so bile tako urejene, da so jih vedno zopet lahko uporabljali, in Tom zna vkuhavati, Leonor pa je študirala kemijo, Adam pa bi lahko pomagal s trigonometrijskimi formulami.

V tropiškimi krajih pa je vse drugače kakor si marsikdo predstavlja, zlasti Nemci so si napravili o sadovih popolnoma napačno sliko, ki jo gotovo čtivo še podpira.

Že v Italiji in Španiji izgleda precej slabo. Kaj pa je pomaranča? Povsod enaka, brez razlike v okusu. Če dobimo v Italiji lep sad, je prišel gotovo po pošti iz Tirolske ali iz Nemčije. In bolj ko gremo proti jugu, tem neokusnejši je domač sad. Granatsko jabolko je pač le v zasmeh v primeri z našim. Kruhov sad, banana itd., vse to je le sladka kaša. Ali pa pojdimo v Južno Ameriko. Tu je ananas. Krasen sad, ali ne? Da, le pojte tja! Jesti jo morejo, dokler je še nezrela,

okus ima kot kumara ali kisla buča s sladkorjem, drugi dan ko je zrela, že oleseni. Vsi sadovi ananas, ki jih pri nas prodajajo kot zahodnoindijske, so zrasli v evropskih vrtnarijah in sadovnjakih. Kar se tiče zlahtnega sadja, ne moremo zmerno Srednje Evrope primerjati z nobeno druga deželo na zemlji; zakaj sadje je ni odvisna od solnčne toplote, temveč od marljive kulture. Kar poslušajte Braziljanca, ki mu najrazličnejši sadovi kar v usta rastejo — ampak seveda kakšni! — kako hvali naša jabolka.

Tu v Mali Aziji je bilo že nekoliko boljše. Pravkar je bilo zrelo grozdje in breskve, in to so bili pač velikanski, krasni sadovi. Njih okusa seveda ne smemo primerjati z onimi, ki rastejo pri nas v severnejših krajih, kjer mora vsak grozdek in vsaka breskev loviti solnčne žarke, da sploh uspeva.

Ne bomo govorili tu o požlahtujočem vplivu boja za obstanek, od katerega je odvisno človeško telo in človeške duševne zmožnosti, prav kakor razveseljuje nas živalske in rastlinske lastnosti. Pač pa bi omenili tu nekaj drugega, nekaj, kar žalibog tudi umetnim vrtnarjem ni še dovolj znano.

Če upoštevamo le okus, sploh kvaliteto, potem nima pomena, da vzgajajo iz kakega malega sadu velik sad. Kakor pest debele jagode so nastale po večletni kulturi iz naših navadnih, majhnih, gozdnih rdečih jagod. Če tehta taka gozdna jagoda en gram, potem ima onega etra, ki ji da poseben krasen aroma, en miligram, kar lahko določimo po kemijski analizi. To je torej 1000 : 1. To razmerje pa ni isto pri umetno povečanem sadu, konstantna je le teža ali množina etra. eČ nastane sčasoma iz majhne gozdne jagode kot pest velik sad, ki tehta petdeset gramov, ima ta še vedno le en miligram arome etra v sebi. To je vzrok, zakaj izgube vsi sadovi na kvaliteto, čim več pride na kvantiteto. Ta aroma imenujemo lahko dušo sadu, in te duše ne moremo umetno vbrizgati, in je tudi nikdar ne bomo znali. Prav tako ni pametnejši

pudeček, če vzgajamo iz njega velikega psa. Če bomo kdaj zmogli kaj takega, potem bodo milijonarski sinovi vedno prvi v razredu. Sedaj si še za ves denar na svetu ne moremo kupiti niti enega miligrama prebrisanosti. —

Kradli bi bili povsod lahko, a tega Leonor ni hotela. Da je pokončala z avtomobilom kar ves sadni vrt, to je bilo nekaj drugega, tedaj so bili na begu, takorekoč v vojni.

Sadje, ki ga je Leonor nenadoma tako zaželela, je bilo sedaj postranska reč. Tudi z drugim provijantom so bili že na koncu, nekatere reči so jim bile že popolnoma pošle. Skoparili so torej že s krušno moko, sladkorja sploh niso več imeli, ko so kuhali kavo, so šteli zrnca; še celo s soljo so morali varčevati.

Nekoliko denarja so pač dobili tu pa tam, ko so prodali kože ali kaj podobnega. Za denar so potem kupili živila, a to je bilo le od rok do ust. In zdaj imajo pred sabo Arabijo, kjer ni ničesar dobiti, potem bodo potovali preko Afrike, kjer morajo imeti živeža s seboj za več tednov.

»Naše potovanje smo nastopili pač prepozno razlaga Adam, »odpotovati bi bili morali pred šestisoč leti — tedaj je bil tu še pravi paradiz, ko so sladkorne kocke in klobase kar z dreves rezali.«

»Mr. Hartung, ali niste našli na svojem potovanju nobenega zlatega polja?« se norčuje Leonor.

Prišli so zopet do peščenega polja, puščave, ki je merila nič več ko štirideset angleških milj v širjavi. Prav čedna pokrajina je bila za njimi, a paradiz si predkavlja človek vendar popolnoma drugače, in taki pešeni kraji res ne spadajo zraven.

Nekoliko preden se stemni, dospo na rob te puščave. Avtomobil bi jo premeril v dveh urah, toda Leonor sklene, da bodo vozili le še eno uro in sredi puščave prebili noč.

(Dalje prih.)

Mislite na jesen in zimo

ter si oskrbite pravočasno

usnje za čevlje

iz stalne zaloge

pilligov, boksa, ševró, črne in ružave kravine najboljše kvalitete. — Cene jako zmerno.

ZALOGA USNJA IN ČEVJARSKIH POTREBŠČIN

FRAN ERJAVEC

LJUBLJANA, Marjtn trg št. 11a.

V modnem salonu M. SEDEJ-STRNAD

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 3 so došle

zadnje novosti v klobučevinastih (filcastih) in najmodernejših klobukih.

Žalni klobuki vedno v zalogi. — Postrežba točna. — Cene zmerno.

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

r. z. z. o. z. v Ljubljani

MESTNI TRG ŠT. 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje **najugodnejše.**

VEČJE IN STALNE VLOGE OBRESTUJE PO DOGOVORU.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poročstva in proti ustavitvi.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 par.

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje in ene sobe išče proti nagradi zakonski par. — Ponudbe na upravo lista pod: »Stanovanje«.

Trgovski uradnik

perfekten knjigovodja in korespondent z večletno prakso, išče primerne mesto pri večjem trgovskem ali industrijskem podjetju. Ponudbe na upravo lista pod: »Prvo vrstna moč«.

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja s večletno prakso išče stalno mesto na takoj v večjem kraju na Gorenjskem. Ponudbe z navedbo plače na upravo lista pod: »Energična moč«.

Absolventinja

trgovske šole želi vstopiti kot praktikantinja h kakemu večjemu ljubljanskemu podjetju. Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Marljiva«.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana, nudi **najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.**

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunejska cesta šte. 1a, II. nadstropje.

Kupim

za 500.000 švic. frankov

zbirke pisemskih znamk

vendar samo boljše objekte, kakor tudi posamezne raritete in stare znamke na kuverlah po najvišjih cenah. Izrabite ugodno priliko, ki se nudi.

Plačam takoj v gotovini v poljubni veljavi.

Najstrožja diskrecija. Za dragocene stvari pridem sam. Izčrpne ponudbe z navedbo cene nasloviti na

EUGEN SEKULA, VILLA „HEIMELI“ LUCERN (Švica)

Pazite na adresu!

(Korespondenca: francosko, angleško, nemško).

J. H. 5115 Lz

Galanterija

ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezanine, gumbice, modne, biserne in druge palice, nahrbtnike, nože jedilno orodje, škerje itd. vse to se dobi **najugodnejše** pri

JOSIP PETELINC-U

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Na veliko. Na malo.

Gospod

v starosti 30 let se želi seznaniti z gospodično iz boljše rodbine. Zentev ni izključena. Le resne ponudbe prosi na upravo lista pod »Značaj«.

Gospod

išče preprosto sobico za takoj. Ponudbe na upravo lista pod: »Soba«.

Posojilo 1600 Din

najno išče uradnik proti mesečnim odplačilem. — Dopis pod »Takoj« na upravo.

Premog-Čebin-
Wolfova 1-1-16

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice: Maribor, Kamnik, Novo mesto, Ptuj, Rakek, Konjice, Slovenjgradec

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

Kapital in rezerve nad Din 19.000.000.—

Ekspozitura: Prevalje

Brzjavke: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.